

WOORDEN- EN BEGRIPPENLIJST

Van het Vertaalcomité van SGI-NL

Deze woorden- en begrippenlijst is het begin van het toekomstig *Boeddhistisch woordenboek* van SGI Nederland en is nog lang niet volledig. De lemma's zijn afkomstig uit Nichiren Daishonins geschriften, uit boeken en artikelen van SGI-president Daisaku Ikeda en uit de *Soka Gakkai Dictionary of Buddhism* (verder aangeduid als DOB). De schrijfwijze van woorden of begrippen is zoals ze in de teksten voorkomen: hoofdletter of kleine letter.

Afkortingen:

c.: circa

Chin: Chinees/Chinese

DoB: *Dictionary of Buddhism*, Soka Gakkai 2002

GND-I/II, *De geschriften van Nichiren Daishonin*, deel I of II, SGI Nederland 2004/2006

Jpn: Japans(e)

LS: Lotus Soetra, uit *The Lotus Sutra*, Columbia University Press, 1993

LSOC: *The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras*, vert. Burton Watson, uitg. Soka Gakkai, 2009

n.u.: nog uitwerken

Skt: Sanskriet

WND-I/II: *The Writings of Nichiren Daishonin*, deel I of II, Soka Gakkai 1999/2006

z.d.: zonder datum

Vertaalcomité SGI Nederland
afd. publ.sginl@gmail.com

acht soorten lagere wezens

Niet-menselijke wezens die het boeddhisme beschermen, genoemd in het (3e) hoofdstuk 'Vergelijking en parabel' van de Lotus Soetra. Het zijn goden; draken; een soort draak *yaksha's* genoemd; muziekgoden, *gandharva's* genaamd; demonen, *ashura's* genaamd die naar men zegt leven op de bodem van de zee; *garuda's*, of roofvogels die jagen op draken; *kinmara's*, goden met prachtige stemmen; en *mahoraga's* goden in de vorm van slangen.

acht leerstellingen

Een systeem waarin T'ien-t'ai Shakyamuni's soetra's onderbracht. De acht leerstellingen zijn verdeeld in twee groepen: de vier leerstellingen over doctrine en de vier leerstellingen over methode. De eerste is een verdeling naar inhoud en de tweede naar methode van leerstelling. De vier leerstellingen over doctrine zijn: 1. de Tripitaka-leer, die overeenkomt met de Hinayana-leerstellingen; 2. de verbindende leer, of inleidende Mahayana-leerstellingen; 3. de specifieke leer, een hoger niveau van voorlopig Mahayana; en 4. de perfecte leer, of ware Mahayana. De vier leerstellingen over methode zijn: 1. de onverwachte leer, of de leerstellingen die Shakyamuni direct vanuit zijn eigen verlichting uiteenzette; 2. de geleidelijke leer, of de leerstellingen die uiteengezet werden om de mensen geleidelijk aan naar begrip van hogere doctrines te leiden; 3. de geheime leer, leerstellingen die toehoorders begrijpen al naargelang hun eigen individuele bevattingvermogen en waardoor zij ieder een voor hen geschikte weldaad ontvangen zonder daar bewust van te zijn; en 4. de onbepaalde leer, leerstellingen die toehoorders begrijpen en waardoor zij weldaden ontvangen zoals bij de bovengenoemde leer, maar waarbij zij zich bewust zijn van die verschillende weldaden.

acht scholen en tien scholen

De acht belangrijkste scholen van het boeddhisme in Japan vóór de Kamakura-periode (1185-1333). Het zijn: Schatkamer van de Dharma Studie School, Vestigen van de Waarheid School, Voorschriften School, Dharma Kenmerken School, Drie Verhandelingen School, Bloemenkrans School, Tendai School, en Ware Woord School. De eerste zes scholen kwamen tot bloei in de Nara-periode (710-794); de Tendai School en Ware Woord School kregen bekendheid gedurende de Heian-periode (794-1185).

acht soorten lijden: of de acht soorten vergelding. Ze verwijzen naar lijden dat men moet ondergaan als vergelding voor talloze vroegere vergrijpen. Deze staan beschreven in de Mahaparinirvana Soetra, de Chinese versie van de Nirwana Soetra door Fa-Hsien. Het zijn: 1. te worden veracht, 2. gebukt te gaan onder een afzichtelijk uiterlijk, 3. armoedig en schaars gekleed te zijn, 4. ondervoed te zijn, 5. tevergeefs naar welstand te zoeken, 6. ter wereld te komen bij een verarmd gezin in een lage maatschappelijk stand, 7. ter wereld te komen bij een gezin waarin verkeerde opvattingen leven, 8. vervolgd te worden door het gezag. (DoB, 147-48)

acht winden

Acht omstandigheden die mensen ervan weerhouden om op het juiste pad naar verlichting te blijven. Het zijn: voorspoed, verval, schande, eer, lof, kritiek, lijden en genot. De mens laat zich vaak leiden door ofwel zijn gehechtheid aan voorspoed, eer, lof en genot, of door zijn afkeer van verval, schande, kritiek en lijden.

Adelaarstop

Ook wel Gierentop genoemd. Een berg die zich ten noordwesten van Rajagriha bevond, de hoofdstad van Magadha in het oude India. Men zegt dat Shakyamuni hier de Lotus Soetra en andere leerstellingen uiteen heeft gezet. Volgens de 'Verhandeling over de Soetra Grote perfectie van wijsheid' (Jpn *Daichido ron*) ontleende Adelaarstop zijn naam aan het feit dat de top van de berg de vorm heeft van een adelaar en omdat het bevolkt werd door talloze adelaars. De uitdrukking Adelaarstop wordt ook gebruikt als symbool voor het boeddhaland of de boeddhastaat.

afhankelijke oorsprong (Jpn *engi*)

Een boeddhistische leer waarmee de onderlinge afhankelijkheid van alle dingen wordt uitgedrukt. Het geeft aan dat geen enkel wezen of verschijnsel onafhankelijk bestaat; alles bestaat of vindt plaats vanwege een relatie met een ander wezen of verschijnsel. De leer van de 'uit twaalf schakels bestaande keten van oorzakelijkheid' is een bekend voorbeeld van dit begrip; deze leer is een vroegboeddhistische leer die de oorzakelijke relatie tussen onwetendheid en lijden aantoont. Shakyamuni heeft, naar men zegt, deze leer onderricht in antwoord op de vraag waarom mensen het lijden door ouderdom en dood moeten ondergaan. Elke schakel in de keten is een oorzaak die naar de volgende leidt. De eerste schakel in de keten is onwetendheid, die aanzet tot 2. actie (ook wel wilskracht of karmische handeling); 3. actie veroorzaakt bewustzijn, ofwel de functie om waar te nemen; 4. bewustzijn veroorzaakt naam en vorm, oftewel geestelijke en stoffelijke voorwerpen om waar te nemen; 5. naam en vorm veroorzaken de zes zintuigen; 6. de zes zintuigen veroorzaken contact; 7. contact veroorzaakt gewaarwording; 8. gewaarwording veroorzaakt verlangen; 9. verlangen veroorzaakt gehechtheid; 10. gehechtheid veroorzaakt bestaan; 11. bestaan veroorzaakt geboorte; en 12. geboorte veroorzaakt ouderdom en dood.

Agama-soetra's

Een algemene benaming voor de Hinayana-soetra's.

Ajatashatru

Een koning van het rijk Magadha in India. Door Devadatta daartoe aangezet doodde hij zijn vader, koning Bimbisara, een volgeling van Shakyamuni; hij besteeg de troon en werd de invloedrijkste heerser van zijn tijd. Later kreeg hij een vreselijke ziekte en bekeerde zich vol spijt van zijn slechte daden tot het boeddhisme en gaf zijn steun aan de Eerste Boeddhistische Vergadering voor het bijeenbrengen van Shakyamuni's leerstellingen.

alaya-bewustzijn

Zie negen bewustzijnslagen.

Aldus Gekomene (Skt Tathagata)

Een van de tien eretitels van een boeddha, die duidt op iemand die zich vanuit de wereld van de waarheid manifesteert. Deze titel wil zeggen dat een boeddha de fundamentele waarheid van alle verschijnselen belichaamt en dat hij de wet van oorzakelijkheid door verleden, heden en toekomst heen begrijpt.

Amida (Skt Amitayus of Amitabha, 'oneindig leven' of 'oneindig licht')

De boeddha van het Land van Volmaakt Geluk in het westen. Volgens de 'Soetra Boeddha Oneindig Leven' legde een bodhisattva genaamd Schatkamer van de Dharma achtenveertig geloften af betreffende het boeddhiland dat hij zou vestigen wanneer hij verlichting bereikte. Na vele kalpa's van ascese werd hij boeddha Amida en verwezenlijkte zijn Zuivere Land. Amida wordt vereerd door aanhangers van de Zuivere Land School.

Ananda

Een van Shakyamuni's tien belangrijkste leerlingen. Hij was een neef van Shakyamuni en ook de jongere broer van Devadatta. Vele jaren lang begeleidde hij Shakyamuni als diens persoonlijke dienaar en was zo in de gelegenheid meer van zijn leerstellingen te horen dan welke andere leerling ook. Daarom stond hij bekend als degene die uitblonk in het aanhoren van de Boeddha's leerstellingen. Bovendien zei men dat hij een uitmuntend geheugen bezat, waardoor hij een hoofdrol speelde bij het bijeenbrengen van Shakyamuni's leerstellingen op de Eerste Boeddhistische Vergadering na het overlijden van de Boeddha.

arhat (Skt)

Iemand die de hoogste graad van verlichting heeft bereikt in het Hinayana. 'Arhat' betekent iemand die respect verdient.

Asanga (z.d.)

Geleerde van de louter-bewustzijnsleer. Hij leefde waarschijnlijk rond 310-390 of, volgens een andere bron, rond 390-470. Hij werd geboren in een brahmaanse familie in Purushapura in Gandhara, Noord-India. Aanvankelijk bestudeerde hij de Hinayana-leerstellingen, maar was niet tevreden met deze doctrines en spande zich in om ook de Mahayana-leerstellingen meester te worden. Toen Vasubandhu, zijn jongere broer, gehecht raakte aan de Hinayana-leerstellingen bekeerde Asanga hem tot het Mahayana-boeddhisme.

Ashoka (koning c. 268-232 v.Chr.)

De derde heerser van de Indiase Maurya-dynastie en de eerste koning die India verenigde. Gedurende de vroege jaren van zijn bewind was hij een tiran, maar later bekeerde hij zich tot het boeddhisme en regeerde vol mededogen in overeenstemming met het boeddhistische ideaal.

ashura (Skt)

Een soort demon in de Indiase mythologie; twistziek en oorlogszuchtig van aard vecht hij voortdurend met de god Shakra, of Indra. De wereld van ashura's maakt deel uit van een van de zes paden van het leven.

Ashvaghosha (z.d.)

Een Mahayana-geleerde uit de tweede eeuw en dichter in Shravasti in India. Aanvankelijk bekritiseerde hij het boeddhisme, maar werd later bekeerd door Parshva. Hij leidde veel mensen tot de leerstellingen van de Boeddha dankzij zijn vaardigheid op het gebied van muziek en literatuur. Ashvaghosha staat bekend als de twaalfde van Shakyamuni's vierentwintig opvolgers.

Avichi-hel

Ook de hel van onophoudelijk lijden genoemd; de meest verschrikkelijke van de acht hete hellen. De Avichi-hel wordt ook de grote citadel van de Avichi-hel genoemd, omdat deze hel omgeven is door zeven massieve ijzeren muren waardoor zijn bewoners onmogelijk kunnen ontsnappen. Het Sanskriet woord *avichi* werd in het Chinees vertaald als 'onophoudelijk', wat erop duidde dat in deze hel pijn en lijden zonder onderbreking voortduren. Men zegt dat iemand die een van de vijf hoofdzonden begaat of de correcte leer lastert, voorbestemd is te worden herboren in de Avichi-hel.

B

beginstadium van met vreugde aanhoren

Dit duidt op het eerste van de vijf stadia van beoefening van de Lotus Soetra zoals geformuleerd door T'ien-t'ai. In dit stadium verheugt men zich bij het horen van de waarheid. Het stadium van het horen van de naam en de woorden van de waarheid duidt op het stadium van het voor de eerste keer horen van de juiste leer, het tweede van de zes stadia van beoefening wanneer men theoretisch begrijpt dat men de boeddhanatuur bezit en dat alle verschijnselen manifestaties van de Wet zijn. Beide wijzen op de beginstadia van beoefening.

Bimbisara

Een koning van het land Magadha in India en toegewijd volgeling van Shakyamuni. Hij is ook bekend als de vader van Ajatashatru.

bodhisattva

Een wezen dat naar boeddhaschap streeft en zich onzelfzuchtig voor anderen inzet om dit te bereiken. Bodhisattva's worden allereerst geleid door compassie, en stellen hun eigen binnengaan in het nirwana uit om anderen naar verlichting te leiden.

bodhisattva Nooit Kleinerend

Een vorige incarnatie van Shakyamuni die in het (20e) hoofdstuk 'Bodhisattva Nooit Kleinerend' van de Lotus Soetra verschijnt. Hoewel hij belachelijk werd gemaakt en werd aangevallen bij zijn pogingen de Wet te verspreiden, gaf hij zijn geloof niet op en bleef respect tonen voor zijn aanvallers.

bodhisattva Onovertroffen Beoefening

De leider van de Bodhisattva's van de Aarde die leerlingen waren van Shakyamuni in het verre verleden. In het (15e) hoofdstuk 'Oprijzend vanuit de aarde' van de Lotus Soetra roept Shakyamuni de Bodhisattva's van de Aarde op om hun de verspreiding van zijn leer na zijn heengaan toe te vertrouwen.

bodhisattva Schatkamer van de Ruimte (Skt Akasagarbha)

Van deze bodhisattva wordt gezegd dat hij een wijsheid en voorspoed bezit zo grenzeloos groot als het universum zelf. Hij geeft wijsheid en voorspoed aan mensen en leidt ze naar verlichting door hun gebeden te beantwoorden. De bodhisattva wordt op verschillende manieren afgebeeld, met bijvoorbeeld in de rechterhand een zwaard, dat wijsheid symboliseert, en in de linkerhand een lotusbloem en een wensenvullend geluksjuweel.

Bodhisattva's van de Aarde

Bodhisattva's van de Aarde: de ontelbaar vele bodhisattva's die diep vanuit de aarde oprijzen, aan wie Shakyamuni de taak toevertrouwt om de Mystieke Wet, de essentie van de Lotus Soetra, te verspreiden in het Laatste Tijdperk van de Wet. Ze worden aangevoerd door vier bodhisattva's, Onovertroffen Beoefening, Grenzeloze Beoefening, Zuivere Beoefening, Stevig Gevestigde Beoefening; Onovertroffen Beoefening is de leider van allen.

boeddha

Boeddha' duidt op iemand die verlicht is geworden tot de eeuwige en hoogste waarheid - de realiteit van al wat is - en die anderen leidt naar het bereiken van dezelfde verlichting. In India was boeddha een algemene aanduiding van een 'bewust geworden' of 'verlichte', ofwel iemand die een religieus inzicht had gekregen. In het boeddhisme duidt het op iemand die zich bewust is geworden van de hoogste waarheid van alle verschijnselen. In deze context was het woord boeddha aanvankelijk alleen van toepassing op Shakyamuni. Toen het begrip later uitgroeide tot een ideaal, verschenen er talloze boeddha's in de Mahayana-geschriften. (...)

In het boeddhisme van Nichiren Daishonin, dat gebaseerd is op de Lotus Soetra, wordt ervan uitgegaan dat ieder mens het vermogen bezit om een boeddha te worden. (vgl. DOB, 57)

boeddhaschap

Ook wel aangeduid met het woord verlichting; in het boeddhisme de hoogste levensstaat die gekenmerkt wordt door grenzeloze wijsheid en compassie. In deze levensstaat is men ontwaakt tot de eeuwige en hoogste waarheid die de realiteit van alle dingen is. Boeddhaschap wordt gezien als het doel van de boeddhistische beoefening en is de hoogste van de Tien Werelden.

boeddhistische goden (Jpn *shoten zenjin*)

Goedgezinde hemelse wezens. Volgens de traditie waren dit de goden die naar Shakyamuni kwamen luisteren toen hij de Lotus Soetra onderwees, en die plechtig beloofd hadden de voorvechters van deze soetra te beschermen. In brede zin zijn het de ondersteunende en beschermende krachten van het leven die inherent in het universum aanwezig zijn, met inbegrip van iemands eigen leven dat door de boeddhistische beoefening wordt geactiveerd.

Brahma

Een god die naar men zegt in de eerste van de vier meditatiehemelen woont, in de wereld van vorm, boven de berg Sumeru en die heerst over de saha-wereld. In de Indiase mythologie wordt hij beschouwd als de personificatie van het fundamentele universele beginsel, en in het boeddhisme werd hij samen met Shakra opgenomen als een van de twee belangrijke beschermgoden.

broers Ikegami, de

Belangrijke leerlingen van Nichiren Daishonin. De oudste broer, Munenaka, werd twee keer onterfd door zijn vader, een volgeling van Ryokan die een sterke tegenstander van de Daishonin was. Tegelijkertijd probeerde de vader Munenaga, de jongste broer, ertoe te brengen zijn geloof op te geven en zijn broers plaats in te nemen als toekomstig hoofd van de familie. Ondanks deze tegenslagen volhardden de broers in hun geloof. De vader herriep de onterving van Munenaka en uiteindelijk nam hij het geloof in de leer van de Daishonin aan.

C

Ceremonie in de Lucht

Een van de drie in de Lotus Soetra beschreven samenkomsten waarin de gehele verzamelde menigte wordt opgeheven in de ruimte boven de saha-wereld. Het strekt zich uit van het 11e hoofdstuk 'Het oprijzen van de Schattoren' tot het 22e hoofdstuk 'Overdracht'. Het hart van deze ceremonie is de onthulling van de oorspronkelijke verlichting van de Boeddha in het verre verleden, en de overdracht van de kern van de soetra aan de Bodhisattva's van de Aarde.

chandala (Skt)

De kaste van de onaanraakbaren, een van de laagste onder de vier kasten in het oude India. Mensen in deze kaste zorgden voor lijken, slachtten dieren en voerden andere taken uit die verband hielden met de dood of het doden van levende wezens. Omdat Nichiren Daishonin was geboren in een vissersfamilie, verklaarde hij dat hij zelf een lid van de chandala was.

Chang-an (561–632)

T'ien-t'ai's leerling en opvolger. Hij legde T'ien-t'ai's lezingen vast in verzamelde werken als 'De diepgaande betekenis van de Lotus Soetra', 'Woorden en zinnen uit de Lotus Soetra', en 'Diepe concentratie en inzicht'. Enkele van zijn eigen geschriften zijn 'Verklarende aantekeningen bij de Nirwana Soetra' en 'De diepgaande betekenis van de Nirwana Soetra'.

Chih-i:

zie T'ien-t'ai.

D

Dai-Gohonzon

Het voorwerp van toewijding dat Nichiren Daishonin optekende op de twaalfde dag van de tiende maand in 1279, en waarnaar hij verwees als het doel van zijn komst. Dai-Gohonzon betekent letterlijk 'groot voorwerp van toewijding'.

daimoku (Jpn)

1. De titel van een soetra, in het bijzonder die van de Lotus Soetra van de prachtige Wet (Chin *Miao-fa lien-hua ching*; Jpn *Myoho-enge-kyo*). De titel van een soetra vertegenwoordigt de essentie van die soetra. 2. De aanroeping van Nam-myoho-enge-kyo in de leerstellingen van Nichiren. Een van de Drie grote geheime wetten.

Daishonin (Jpn)

Letterlijk 'grote wijze'. Deze eretitel heeft betrekking op Nichiren en geeft blijk van eerbied voor hem als de Boeddha die in het Laatste Tijdperk van de Wet is verschenen.

Dengyo (767–822)

Ook wel Saicho, en de grote leraar Dengyo genoemd; de stichter van de Tendai School in Japan. In 804 ging hij naar China om T'ien-t'ai's leerstellingen te bestuderen. Hij keerde het jaar daarop terug en stichtte de Tendai School. Het woord Tendai is de Japanse uitspraak van het Chinese woord T'ien-t'ai. Hij zette zich in om op de berg Hiei een Mahayana-inwijdingscentrum te vestigen ondanks de tegenwerking van oudere scholen in Nara. Kort na zijn dood werd dit uiteindelijk toegestaan en zijn opvolger Gishin voltooide het centrum. In Nichiren Daishonins geschriften wordt naar Dengyo ook verwezen als de grote leraar Kompon, of de grote 'fundamentele leraar'.

Devadatta

Een neef van Shakyamuni die eens een volgeling van hem was maar later zijn vijand werd. In zijn arrogantie trachtte hij de Boeddha te doden en diens positie te bemachtigen. Hij zette aan tot tweedracht binnen de boeddhistische orde en deed verschillende aanslagen op het leven van de Boeddha. Naar men zegt viel hij levend in de hel. Het hoofdstuk 'Devadatta' van de Lotus Soetra echter doet een voorspelling van zijn toekomstige verlichting.

dharma (Skt)

Een elementair begrip in het boeddhisme. Het woord is afgeleid van *dhri* (handhaven, behouden, hooghouden, e.d.) en omvat tal van betekenissen, waaronder: wet, waarheid, doctrine, de leer van de Boeddha, wilsbeschikking, inachtneming, gedraging, plicht, deugd, deugdzzaamheid, religie, rechtvaardigheid, aard, eigenschap, karakter, kenmerk, essentie, bestaans-elementen, bestaansfactoren, verschijnselen, etc.

Het woord wordt vaak gebruikt in de betekenis van: 1. de Wet (vaak met hoofdletter), of hoogste waarheid; 2. de leer van de Boeddha waarin de Wet wordt onthuld; 3. manifestaties van de Wet (meestal meervoud), ofwel verschijnselen, dingen, feiten, entiteiten; 4. de bestaans-elementen die volgens de Hinayana-scholen de meest fundamentele bestanddelen zijn waaruit het individu en zijn realiteit zijn opgebouwd; 5. gedragsnormen die het opbouwen van goed karma bevorderen.

dharma-lichaam

Ook lichaam van de Wet genoemd, een van de drie lichamen die een boeddha bezit. Het dharma-lichaam duidt op de hoogste waarheid of Wet en ook de entiteit of ware aard van het leven van de Boeddha. Het dharma-lichaam duidt ook op het hele wezen van een boeddha, dat de hoogste waarheid of Wet belichaamt.

Dharma-zegel

Een van de officiële priesterordes. Het stelsel van officiële ordes is in de loop der tijd veranderd. De orde van het Dharma-zegel werd eerst in Japan ingesteld. Later werd het een erefunctie en verloor daarmee de oorspronkelijke betekenis, zoals bij de meeste andere ordes. Uiteindelijk was het niet meer dan een erefunctie.

dochter van de drakenkoning

Ook drakenmeisje genoemd; de dochter van Sagara, een van de acht grote drakenkoningen die naar men zegt in een paleis op de bodem van de zee zou verblijven. Volgens het (12e) hoofdstuk 'Devadatta' van de Lotus Soetra vatte zij het verlangen op om verlichting te bereiken toen ze bodhisattva Manjushri de Lotus Soetra hoorde prediken in het paleis van de drakenkoning. Toen zij later verscheen voor de verzamelde menigte van de Lotus Soetra, beweerden bodhisattva Verzamelde Wijsheid en Shariputra dat vrouwen niet in staat waren boeddhachap te bereiken. Op dat moment manifesteerde zij onmiddellijk de staat van boeddhachap zonder van haar gedaante van draak te veranderen.

Door de Wereld Geëerde (Skt bhagavat)

Een van tien eretitels van een boeddha. Het Sanskriet woord *bhagavat* wordt gewoonlijk vertaald als 'gezegende'. In Chinese boeddhistische geschriften werd bhagavat vertaald als Door de Wereld Geëerde. Een boeddha wordt zo genoemd omdat hij overal in de wereld wordt gerespecteerd.

Dozen-bo (overl. 1276)

Een priester van de tempel Seicho-ji, bij wie Nichiren Daishonin het boeddhisme begon te bestuderen. Na zijn dood schreef de Daishonin 'Over het tonen van verschuldigde dankbaarheid' als teken van zijn dankbaarheid aan Dozen-bo.

drie bestaande Chinese versies van de Lotus Soetra

Sho-hokke kyo, vertaald door Dharmaraksha; *Myoho-enge-kyo* door Kumarajiva; en de *Tembon-hoke-kyo* door Jnanagupta en Dharmagupta. Van deze versies wordt die van Kumarajiva het meest gebruikt.

drie bestaansperiodes

Verleden, heden en toekomst. De drie aspecten van de eeuwigheid van het leven, die verbonden zijn door de Wet van oorzaak en gevolg.

drie bewijzen

1. documentair bewijs: de leer is gebaseerd op teksten van de soetra's: "Vertrouw op de leerstellingen van de Boeddha en geloof niet in de mondeling overgedragen tradities";
2. theoretisch bewijs: is een leer in overeenstemming met de rede of gezond verstand "Boeddhisme is rede";
3. feitelijk bewijs; Nichiren Daishonin noemt deze "de meest waardevolle van de drie bewijzen".

drie catastrofes

Een verwijzing naar twee series van drie catastrofes - grote en minder grote. De drie minder grote catastrofes zijn oorlog, epidemieën en hongersnood. De catastrofe van hongersnood wordt ook de catastrofe van hoge graanprijzen of inflatie genoemd, omdat inflatie veroorzaakt werd door een tekort aan graan. De drie grote catastrofes zijn die van vuur, water en wind. Deze catastrofes vinden plaats aan het einde van een kalpa. De drie minder grote catastrofes worden meestal in combinatie met de zeven rampen de 'drie catastrofes en zeven rampen' genoemd.

drie catastrofes en zeven rampen

Rampen die in talloze soetra's beschreven worden. Van de drie catastrofes bestaan twee categorieën: de kleinere zijn geldontwaarding (vooral die ten gevolge van hongersnood), oorlog en epidemieën. De grotere zijn rampen die veroorzaakt worden door vuur, wind en water op het einde der tijden. De zeven rampen omvatten oorlog en natuurrampen, doorgaans beschouwd als het gevolg van het belasteren van de correcte Wet.

drie deugden

De deugden van vorst, leraar en ouder, eigenschappen die een boeddha bezit. De deugd van vorst is het vermogen om alle levende wezens te beschermen, de deugd van leraar is de wijsheid om hen te onderrichten en naar verlichting te leiden, en de deugd van ouder duidt op de compassie om hen te koesteren en te steunen.

drieduizend gebieden in een enkel bestaansmoment (Jpn *ichinen sanzen*)

Een filosofisch systeem dat uiteengezet werd door T'ien-t'ai. 'Drieduizend gebieden' duidt op de wisselende aspecten en fasen

die het leven ieder moment doormaakt. Elk moment manifesteert het leven een van de Tien Werelden. In elk van deze werelden liggen alle tien werelden besloten, wat het geheel op honderd mogelijke werelden brengt. Elk van deze honderd werelden bezit de tien factoren en is werkzaam in elk van de drie gebieden van het leven, wat het geheel op drieduizend gebieden brengt.

Tien Werelden: Boeddhaschap, verlichting; Bodhisattva, voor anderen zorgen; Bewustwording, creativiteit; Kennis, zelfreflectie; Vervoering, extase; Kalmte, menselijkheid; Woede, eigengereidheid; Dierlijkheid, instinctief gedrag; Honger, hebzucht; Hel, diep lijden.

Tien factoren: 1. uiterlijke verschijning (*nyo ze so*): het fysieke aspect van het leven; 2. aard (*nyo ze sho*): het geestelijke of mentale aspect van het leven; 3. wezen (*nyo ze tai*): het leven als het geheel van uiterlijke verschijning en aard; 4. kracht (*nyo ze riki*): aangeboren energie; 5. invloed (*nyo ze sa*): naar buiten gerichte actie; 6. inherente oorzaak (*nyo ze in*): de directe oorzaak van gebeurtenissen; 7. relatie (*nyo ze en*): de oorzaken of omstandigheden die de inherente oorzaak activeren; 8. latent gevolg (*nyo ze ka*): het gevolg dat [diep in het leven] wordt opgewekt door inherente oorzaak en relatie; 9. zichtbaar gevolg (*nyo ze ho*): de concrete, waarneembare vorm van latent gevolg; 10. hun samenhang van begin tot eind (*nyo ze honmatsu kukyoto*): de volmaakte integratie van deze negen factoren op elk levensmoment.

Drie gebieden: 1. het gebied van het zelf: vorm, waarneming, begrip, wil en bewustzijn; 2. het gebied van levende wezens: de maatschappij; 3. het gebied van het land: de natuurlijke omgeving.

drie eigenschappen van de Boeddha (Jpn *hosshin, hoshin en ojin*)

De drie eigenschappen dharma-lichaam, wijsheid en emancipatie, deugden die een boeddha bezit. Het dharma-lichaam is de waarheid waarvan de Boeddha zich bewust werd; wijsheid is het vermogen om inzicht te krijgen in deze waarheid; en emancipatie is de levensconditie vrij te zijn van het lijden door geboorte en dood.

drie fasen

Shakyamuni's leerstellingen kunnen in drie fasen worden onderverdeeld: voorbereiding, onthulling en overdracht.

drie fasen van verspreiding

Eerste Tijdperk van de Wet (*shoho*) - de eerste 1000 jaar na Shakyamuni's overlijden; Middelste Tijdperk van de Wet (*zoho*) - de tweede 1000 jaar na Shakyamuni's overlijden; Laatste Tijdperk van de Wet (*mappo*) - de 10.000 jaar en verder die daarop volgen.

De orthodoxe overdracht van het boeddhisme: Shakyamuni in India: Hinayana, Mahayana, Lotus Soetra; T'ien-t'ai in China: *ichinen sanzen*; Dengyo in Japan; Nichiren Daishonin: de Drie grote geheime wetten, de Dai-Gohonzon.

drie gebieden

Een onderdeel van het beginsel 'drieduizend gebieden in een enkel bestaansmoment'. 1. Het rijk van de vijf componenten - vorm, waarneming, begrip, wil, en bewustzijn - die samen tijdelijk een individueel levend wezen vormen. 2. Het rijk van levende wezens. 3. Het rijk van de omgeving.

drie groepen stemhouders

Shakyamuni's leerlingen met buitengewone, gemiddelde en mindere capaciteiten, van wie in de eerste helft van de Lotus Soetra wordt voorspeld dat zij boeddhaschap zullen bereiken. Shariputra vertegenwoordigt de eerste groep. Hij was de eerste die de leer van de Boeddha begreep over 'het vervangen van de drie voertuigen door het ene voertuig', wat in het (2e) hoofdstuk 'Geschied middel' uiteengezet wordt. Het (3e) hoofdstuk 'Vergelijking en parabel' voorspelt zijn verlichting. Maudgalyayana, Mahakashyapa, Katyayana en Subhuti vertegenwoordigen de tweede groep. Zij begrepen de leer van de Boeddha door de parabel van de drie karren en het brandende huis dat verteld wordt in het hoofdstuk 'Vergelijking en parabel'. Hun verlichting wordt voorspeld in het (6e) hoofdstuk 'Schenking van een voorspelling'. Purna, Ananda, Rahula en anderen vormen de derde groep. Zij begrepen de leer van de Boeddha door te horen over hun relatie met Shakyamuni vanaf het verre verleden, wat uitgelegd wordt in het (7e) hoofdstuk 'Parabel van een schijnstad'. Hun toekomstige verlichting wordt voorspeld in de erop volgende twee hoofdstukken.

Drie grote geheime wetten

DoB, p. 707 De drie grote geheime wetten (...) – de kernbeginselen van Nichirens leer

Het zijn het voorwerp van toewijding van de wezenlijke leer, de aanroeping of daimoku van de wezenlijke leer en het heiligdom van de wezenlijke leer. In deze context duidt 'wezenlijke leer' op de leer van Nam-myoho-enge-kyo en niet op de wezenlijke leer of de laatste veertien hoofdstukken van de Lotus Soetra.

Nichiren (1222-1282) vestigde deze drie wezenlijke beginselen om mensen in het Laatste Tijdperk van de Wet in staat te stellen boeddhaschap te bereiken. Ze worden geheim genoemd omdat ze besloten liggen in de tekst van het (16e) hoofdstuk 'Levensspanne' van de Lotus Soetra en verborgen of onbekend zijn gebleven totdat Nichiren ze onthulde. Nichiren beschouwde ze als de essentiële leer die Boeddha Shakyamuni overdroeg aan Bodhisattva Verheven Beoefening in het (21e) hoofdstuk 'Bovennatuurlijke krachten' van de soetra. Hij beschouwde zijn missie identiek aan die van Bodhisattva Verheven Beoefening.

De Drie grote geheime wetten vertegenwoordigen Nichirens belichaming van de Mystieke Wet waartoe hij werd verlicht en wel in een vorm die alle mensen kunnen beoefenen om zo toegang te krijgen tot de Wet in hun eigen leven. (...)

Nichiren vermeldt de Drie grote wetten in verschillende van zijn geschriften (allen gedateerd na zijn mislukte executie te Tatsunokuchi en de daaropvolgende verbanning naar Sado in 1271), en in de gosho genaamd 'Over de Drie grote geheime wetten' beschrijft hij ze in detail.

De kern van de Drie grote geheime wetten is de Ene grote geheime wet. Dit is het voorwerp van toewijding van de wezenlijke leer of Nichirens belichaming in de vorm van een mandala van de eeuwige Wet van Nam-myoho-renge-kyo die hij in zijn leven volledig tot uiting heeft gebracht. In de gosho 'De persoon en de Wet' schrijft hij: "Diep in dit sterfelijk vlees bewaar ik de hoogste geheime Wet die Boeddha Shakyamuni, de heer van de leerstellingen, op de Adelaarstop aan mij heeft overgedragen." Omdat het in je hart sluiten van dit voorwerp van toewijding genaamd de gohonzon het enige voorschrift is in de leer van Nichiren komt de plaats waar deze is geïnstalleerd overeen met de plaats waar men plechtig belooft de boeddhistische voorschriften in acht te nemen – de plaats van wijding of het heiligdom van de wezenlijke leer. Het woord 'voorschrift' in het boeddhisme betekent 'misvatting voorkomen' of 'het kwaad stoppen'. De daimoku van de wezenlijke leer duidt op de aanroeping of het reciteren van Nam-myoho-renge-kyo met geloof in het voorwerp van toewijding; het is zowel het reciteren van de daimoku voor onszelf als het aan anderen leren. Het heiligdom en de daimoku komen voort uit het voorwerp van toewijding.

Nichikan (1665-1726), de 26e hogepriester van de tempel Taiseki-ji, verdeelde de Drie grote geheime wetten verder onder in Zes grote geheime wetten. Ten eerste, het voorwerp van toewijding gezien in termen van zowel de persoon als de Wet. De persoon verwijst naar Nichiren zelf die de verlichting en de deugden van de eeuwige boeddha bereikte en het boeddhisme van het zaaien vestigde voor alle mensen in het Laatste Tijdperk van de Wet. Het voorwerp van toewijding in termen van de Wet is de gohonzon, de belichaming van Nam-myoho-renge-kyo. Ten tweede, het heiligdom dat twee aspecten heeft, het specifieke en het algemene. Het specifieke heiligdom is het heiligdom dat ten tijde van kosenrufu of wereldwijde verspreiding moet worden gebouwd in overeenstemming met Nichirens instructie. Dit is de plaats waar het voorwerp van toewijding, dat Nichiren voor de mensheid heeft opgetekend (bekend als de Dai-gohonzon), geïnstalleerd dient te worden wanneer zijn leer alom verspreid en gevestigd is. Het algemene heiligdom is elke plaats waar iemand het voorwerp van toewijding installeert en waar hij beoefent. Ten derde, de daimoku van de wezenlijke leer dat ook twee aspecten heeft: de daimoku van geloof en de daimoku van beoefening. Het eerste betekent geloven in de gohonzon en het tweede de daimoku reciteren en haar verspreiden.

Volgens Nichikans 'Het interpreteren van de tekst vanuit haar wezenlijke betekenis', worden de Zes grote geheime wetten beschouwd als een kristallisatie van de 84.000 leerstellingen van de Boeddha, de Drie grote geheime wetten als een kristallisatie van de Zes grote geheime wetten en de Ene grote geheime wet als de kristallisatie van de Drie grote geheime wetten. //

De kernbeginselen van Nichirens leer. Het zijn het voorwerp van toewijding van de wezenlijke leer, de daimoku van de wezenlijke leer en het heiligdom van de wezenlijke leer. Hier verwijst 'wezenlijke leer' naar de leer van Nam-myoho-renge-kyo en niet naar de wezenlijke leer, of laatste veertien hoofdstukken, van de Lotus Soetra. Nichiren (1222-82) vestigde deze drie wezenlijke beginselen om de mensen in het Laatste Tijdperk van de Wet in staat te stellen boeddhaschap te bereiken. Ze worden geheim genoemd omdat ze besloten liggen in de tekst van het (16^e) hoofdstuk 'Levensspanne' van de Lotus Soetra en verborgen of onbekend bleven totdat Nichiren ze onthulde.

drie hindernissen en vier duivels (Jpn *sansho shima*)

Verschillende hindernissen en belemmeringen voor de beoefening van het boeddhisme. Ze worden opgesomd in de 'Nirwana Soetra' en Nagarjuna's 'Verhandeling over de grote perfectie van wijsheid'. De drie hindernissen zijn: 1. de hindernis van aardse verlangens, of hindernissen die voortkomen uit de drie vergiften hebzucht, woede en dwaasheid; 2. de hindernis van karma, hindernissen tengevolge van slecht karma, opgebouwd door het begaan van een van de vijf hoofdzonden of tien slechte daden; en 3. de hindernis van vergelding, hindernissen veroorzaakt door de negatieve karmische gevolgen van daden op de drie slechte paden. De vier duivels zijn: 1. de belemmering van de vijf componenten, belemmeringen veroorzaakt door iemands fysieke en mentale functies; 2. de belemmering van aardse verlangens, belemmeringen die voortkomen uit de drie vergiften; 3. de belemmering van de dood, hetgeen betekent dat iemands eigen voortijdige dood zijn beoefening van het boeddhisme belemmert, of de voortijdige dood van iemand anders die beoefent waardoor men twijfels krijgt; en 4. de belemmering van de duivelkoning, die naar men zegt allerlei vormen kan aannemen of bezit kan nemen van anderen om ervoor te zorgen dat iemand met zijn boeddhistische beoefening stopt. Deze belemmering wordt gezien als de moeilijkste om te overwinnen.

drie hoofdzonden

De drie zware zonden die Devadatta beging. Ze maken deel uit van de vijf hoofdzonden en zijn: 1. het veroorzaken van disharmonie in de boeddhistische gemeenschap, 2. het verwonden van een boeddha, en 3. het doden van een arhat.

drie inherente capaciteiten van de Boeddha (Jpn *san'in-bussho*)

Een beginsel dat door T'ien-t'ai (538-597) werd geformuleerd en de boeddhanatuur vanuit drie perspectieven beziet. De drie inherente krachten zijn de aangeboren boeddhanatuur, de wijsheid om deze waar te nemen, en de goede daden of beoefening om deze wijsheid te ontwikkelen en de boeddhanatuur naar boven te halen. Het doen van goede daden helpt bij de ontwikkeling van wijsheid, en een gepolijste wijsheid brengt de aangeboren boeddhanatuur naar buiten. Op deze manier werken deze drie samen om iemand in staat te stellen het effect van boeddhaschap te ervaren.

drie koningen

De grondleggers van de drie dynastieën van Hsia, Yin (Shang) en Chou in China. Het zijn koning Yü van de Hsia-dynastie, koning T'ang van de Yin-dynastie, en koning Wen van de Chou-dynastie. Men zegt dat zij voorbeeldig hebben geregeerd.

drie lichamen

De drie soorten lichamen die een boeddha bezit, namelijk: 1. het dharma-lichaam, wat duidt op de fundamentele waarheid of Wet waartoe een boeddha verlicht is; 2. het voorspoedlichaam, wat wijst op de wijsheid; en 3. het gemanifesteerde lichaam, of het barmhartige gedrag van een boeddha om mensen te redden en de fysieke gedaante die hij omwille daarvan aanneemt. De drie lichamen worden gewoonlijk gezien als drie verschillende soorten boeddha's, maar in de Lotus Soetra wordt duidelijk gemaakt dat het drie aspecten zijn van een enkele boeddha.

drie machtige vijanden

Ook de drie soorten vijanden genoemd. Drie soorten arrogante mensen die in het kwade tijdperk na het heengaan van de Boeddha degenen die de Lotus Soetra verspreiden, vervolgen. Zij werden door Miao-lo gedefinieerd op basis van beschrijvingen in het twintigregelige vers dat het 13e hoofdstuk van de Lotus Soetra 'Aansporing tot toewijding' (*Kanji*) afsluit. Het zijn: 1. leken zonder kennis van het boeddhisme, die de voorvechters van de Lotus Soetra aanklagen en aanvallen; 2. arrogante en sluwe priesters die denken bereikt te hebben wat ze niet hebben bereikt en de voorvechters lasteren; 3. priesters, vereerd en alom gerespecteerd, die uit angst hun roem en inkomsten te verliezen, de autoriteiten ertoe aanzetten de voorvechters van de Lotus Soetra te vervolgen.

drie paden

De drie paden aardse verlangens, karma en lijden. Ze worden paden genoemd omdat het ene tot het andere leidt. Aardse verlangens, zoals hebzucht, woede, dwaasheid, arrogantie en twijfel zetten aan tot handelingen die slecht karma veroorzaken. Het gevolg van dit slechte karma manifesteert zich vervolgens als lijden. Lijden versterkt aardse verlangens en leidt tot verder misleid gedrag, wat nog meer slecht karma en lijden veroorzaakt. Op deze wijze weerhouden de drie paden iemand ervan verlichting te bereiken.

drie schatten (Jpn *sampo*)

De schat van de Boeddha, de schat van de ware Wet, de schat van de priester.

In het Hinayana-boeddhisme: Shakyamuni; de Hinayana-soetra's; de leerlingen Mahakashyapa, Ananda en anderen.

In het huidige tijdperk: Nichiren Daishonin; de gohonzon van Nam-myoho-renge-kyo; Nikko Shonin.

drie scholen van het zuiden en zeven scholen van het noorden van China

T'ien-t'ai's aanduiding voor de tien scholen of hoofdschema's van vergelijkbare indelingen van de boeddhistische soetra's, die door diverse boeddhistische leermeesters in China werden gebruikt tijdens de noordelijke en de zuidelijke dynastieën (5e-6e eeuw). Ook al verschilden hun schema's, elke school beschouwde ofwel de 'Bloemenkrans Soetra' of de 'Nirwana Soetra' als de hoogste leer van de Boeddha. T'ien-t'ai wees hun conclusies af en liet zien dat de Lotus Soetra de hoogste van alle soetra's is.

drie slechte paden

De werelden van lijden waarin iemand terechtkomt tengevolge van slechte daden. Het zijn de werelden van Hel, Honger en Dierlijkheid, de laagste drie van de zes paden.

drie soorten Lotus Soetra

In filosofisch opzicht is de Lotus Soetra de hoogste boeddhistische leer die alle mensen direct naar verlichting leidt. De vorm van de Lotus Soetra verschilt al naargelang het tijdperk: de Lotus Soetra van het Eerste Tijdperk van de Wet (*shoho*) is de gelijknamige soetra van Shakyamuni; de Lotus Soetra van het Middelste Tijdperk van de Wet (*zoho*) is T'ien-t'ai's Maka shikan (*ichinen sanzen*), en de Lotus Soetra van het Laatste Tijdperk van de Wet (*mappo*) is de Dai-Gohonzon of Nam-myoho-renge-kyo van de Drie grote geheime wetten.

drie tijdperken

Eerste Tijdperk van de Wet, Middelste Tijdperk van de Wet en Laatste Tijdperk van de Wet. De drie opeenvolgende perioden waarin de tijd na het overlijden van een boeddha - en voor ons van boeddha Shakyamuni - wordt onderverdeeld. Het zijn achtereenvolgens: de eerste periode van 1.000 jaar (*shoho*), de tweede periode van 1.000 jaar (*zoho*) en de tijd daarna (*mappo*).

drie vergiften

Hebzucht, woede en onwetendheid; de fundamentele kwade eigenschappen inherent aan het leven, die menselijk lijden veroorzaken. Ze zijn ook bekend als drie van de zes meest fundamentele aardse verlangens.//

De drie vergiften hebzucht, woede en onwetendheid: de fundamentele kwade eigenschappen inherent aan het leven, die menselijk lijden veroorzaken. In Nagarjuna's 'Verhandeling over de Grote perfectie van wijsheid' worden de drie vergiften beschouwd als de bron van alle illusies en aardse verlangens. Ze worden vergiften genoemd omdat zij het leven van mensen vervuilen en hen ervan weerhouden het goede te doen.

drievoudige contemplatie in een enkele geest

Een meditatiemethode die door T'ien-t'ai werd ontworpen om mensen in staat te stellen de versmelting van de drie waarheden onstoffelijkheid, tijdelijk bestaan en de Middenweg waar te nemen. Terwijl het beginsel van de versmelting van de drie waarheden de dogmatische kern van de leer van T'ien-t'ai vormt, vormt de drievoudige bespiegeling in een enkele geest de kern van T'ien-t'ai's beoefening. Deze contemplatie houdt in, dat men de drie waarheden ziet als tegelijkertijd voorkomend en volmaakt geïntegreerd in en versmolten met elk verschijnsel. Zij staat gelijk aan het waarnemen van een enkel bestaansmoment en daarin de drieduizend gebieden te zien. Tegelijkertijd ziet men dat alle verschijnselen bestaan uit de drieduizend gebieden.

drievoudige Lotus Soetra

De 'Soetra Oneindig vele betekenissen' (*Muryogi*) (proloog, die de weg vrij maakt voor de Lotus Soetra), de Lotus Soetra en de 'Soetra Alom Achtenswaardig' (*Fugen*) (epiloog die aanzet tot verspreiding).

drievoudige wereld (Jpn *sangai*)

De drievoudige wereld (Jpn *sangai*) omvat de wereld van verlangen, de wereld van vorm en de wereld van vormloosheid. Alle wezens hier hebben nog geen verlichting bereikt en bevinden zich in de zes verschillende, lagere paden. De wereld van verlangen omvat de hel, hongerige geesten, dieren, vechtende demonen (ashura's), menselijke wezens en de hemelen. De zes hemelen van de wereld van verlangen zijn: de hemel van de vier hemelkoningen (halverwege de helling van de berg Sumeru), de hemel van de drieëndertig goden (op de top van de berg Sumeru) en de Yama-, Tushita-, Nirmanjarati- en de Mara-hemelen (die zich in de lucht boven de berg Sumeru bevinden). De wezens in de wereld van vorm hebben een lichamelijke vorm maar zijn vrij van verlangens. Deze wereld omvat vier hemelen van meditatie (Skt *dhya*). De wereld van vormloosheid bestaat uit vier gebieden, die bereikt worden door middel van een steeds diepgaander meditatie.

Volgens Vasubandhu's *Kusha ron* zijn deze drie werelden: 1. de wereld van verlangen; 2. de wereld van vorm, waarin de bewoners vrij zijn van verlangens maar nog door materiële beperkingen gebonden zijn; en 3. de wereld zonder vorm, waarin men vrij is van zowel verlangens als van materiële beperkingen.

drie waarheden

De waarheden onstoffelijkheid, tijdelijk bestaan, en de Middenweg; drie aspecten van de waarheid zoals geformuleerd door T'ien-t'ai. De waarheid onstoffelijkheid betekent dat alle verschijnselen onstoffelijk zijn en in een staat verkeren die de begrippen bestaan en niet-bestaan overstijgt. De waarheid tijdelijk bestaan betekent dat, hoewel onstoffelijk van aard, alles een tijdelijke realiteit bezit die voortdurend in beweging is. De waarheid de Middenweg is dat alle verschijnselen zowel onstoffelijk als tijdelijk zijn en toch in wezen noch het een noch het ander zijn.

duivel van de zesde hemel

Ook duivelkoning van de zesde hemel of hemelduivel. De koning der duivels, die in de hoogste of de zesde hemel van de wereld van verlangen verblijft. Hij wordt ook wel 'Vrijelijk genietend van dingen die door anderen zijn bedacht' genoemd, de koning die vrijelijk gebruik maakt van de vruchten van de inspanningen van anderen voor zijn eigen plezier. Gediend door ontelbare slaafse volgelingen, belemmert hij de boeddhistische beoefening en scheidt er vreugde in om de levenskracht aan andere wezens te onttrekken. De duivelkoning is de personificatie van de negatieve neiging onze wil ten koste van alles aan anderen op te leggen.

E

eenheid van persoon en omgeving (*esho funi*)

"Er zijn geen twee landen die op zich zuiver of onzuiver zijn. Het verschil ligt uitsluitend in het goede of kwade van onze geest." Het beginsel 'Eenheid van persoon en omgeving' (*esho funi*) betekent dat het leven (*sho*) en zijn omgeving (*e*) onscheidbaar zijn (*funi*). *Funi* betekent 'twee maar niet twee'. Dit wil zeggen dat, hoewel we de dingen waarnemen als iets wat buiten ons staat, er een dimensie in ons leven is die één is met het universum. Op het meest fundamentele niveau van het leven bestaat er geen scheiding tussen ons en de omgeving. Dit niveau kunnen we de hoogste werkelijkheid noemen, wat Nichiren Daishonin omschreef als Nam-myoho-renge-kyo.

Eerste Tijdperk van de Wet

Ook het tijdperk van de correcte Wet genoemd. De eerste van de drie tijdperken na de dood van een boeddha, wanneer leer,

beoefening en bewijs alle drie aanwezig zijn en zij die het boeddhisme beoefenen verlichting bereiken. In sommige bronnen staat dat het Eerste Tijdperk van de Wet van Shakyamuni duizend jaar duurt, in andere is dat vijfhonderd jaar.

emancipatie (Skt *moksha*, *mukti*, *vimoksha*, of *vimukti*; Jpn *gedatsu*)

Ook bevrijding of verlossing. Verlossing van foute denkbeelden en aardse verlangens, wat leidt tot het bereiken van vrijheid. Ook betekent het bevrijd te worden van de transmigratie binnen de wereld van lijden. Er zijn verschillende stadia van emancipatie, maar op het hoogste niveau is emancipatie hetzelfde als nirwana.

afhankelijke oorsprong (Jpn *engi*)

Een boeddhistische leer waarmee de onderlinge afhankelijkheid van alle dingen wordt uitgedrukt. Het geeft aan dat geen enkel wezen of verschijnsel onafhankelijk bestaat; alles bestaat of vindt plaats vanwege een relatie met een ander wezen of verschijnsel. De leer van de 'uit twaalf schakels bestaande keten van oorzakelijkheid' is een bekend voorbeeld van dit begrip; deze leer is een vroegboeddhistische leer die de oorzakelijke relatie tussen onwetendheid en lijden aantoont. Shakyamuni heeft, naar men zegt, deze leer onderricht in antwoord op de vraag waarom mensen het lijden door ouderdom en dood moeten ondergaan. Elke schakel in de keten is een oorzaak die naar de volgende leidt. De eerste schakel in de keten is onwetendheid, die aanzet tot 2. actie (ook wel wilskracht of karmische handeling); 3. actie veroorzaakt bewustzijn, ofwel de functie om waar te nemen; 4. bewustzijn veroorzaakt naam en vorm, ofwel geestelijke en stoffelijke voorwerpen om waar te nemen; 5. naam en vorm veroorzaken de zes zintuigen; 6. de zes zintuigen veroorzaken contact; 7. contact veroorzaakt gewaarwording; 8. gewaarwording veroorzaakt verlangen; 9. verlangen veroorzaakt gehechtheid; 10. gehechtheid veroorzaakt bestaan; 11. bestaan veroorzaakt geboorte; en 12. geboorte veroorzaakt ouderdom en dood.

esoterische leerstellingen

Leerstellingen die in het geheim of aan een beperkt aantal mensen worden onthuld, ofwel alleen bedoeld zijn voor wie hierin is ingewijd; dit in tegenstelling tot exoterische, of uitgesproken leerstellingen die iedereen kan begrijpen en mag weten.

F

fundamentele duisternis

Of fundamentele onwetendheid of oorspronkelijke onwetendheid. De meest diepgewortelde illusie die inherent is aan het leven en naar men zegt hetgeen alle andere illusies voortbrengt. Fundamentele duisternis duidt op het onvermogen de waarheid te zien of te herkennen en met name de ware aard van iemands eigen leven. De Daishonin legt fundamentele duisternis uit als de onbekendheid met de hoogste Wet, of onwetendheid van het feit dat ons leven in wezen een manifestatie van de Wet is, die hij aanduidt met Nam-myoho-renge-kyo.

G

giftrommelrelatie

Een omgekeerde relatie, of een relatie gevormd door afwijzing. De band die met de Lotus Soetra wordt gevormd door zich tegen haar te verzetten of haar te belasteren. Iemand die zich tegen de Lotus Soetra verzet wanneer zij wordt gepredikt, zal toch een relatie met de soetra vormen krachtens dit verzet, en zal daarom toch boeddhaschap bereiken. Een 'giftrommel' is een mythische trommel besmeerd met gif; dit is een verwijzing naar een verklaring in de 'Nirwana Soetra' dat wanneer de giftrommel eenmaal wordt geslagen, ieder die hem hoort zal sterven, ook al is het niet de bedoeling om te luisteren. En als de correcte leer wordt gepredikt, zullen zowel degene die haar in zijn hart sluit als degene die zich ertegen verzet beiden het zaad van boeddhaschap ontvangen, en zelfs degene die tegen haar is zal uiteindelijk boeddhaschap bereiken. In deze analogie is de 'dood' die volgt op het horen van de correcte leer, de dood van illusie of aardse verlangens. Deze metafoor wordt gebruikt om de voorspoed van zelfs een omgekeerde relatie met het boeddhisme aan te geven.

gohonzon

Voorwerp van toewijding in Nichiren Daishonins boeddhisme en de belichaming van de Mystieke Wet die tot in alle verschijnselen doordringt. De gohonzon ziet eruit als een mandala, opgetekend op papier of op hout met karakters die de Mystieke Wet en de Tien Werelden, boeddhaschap inbegrepen, weergeven. Nichiren Daishonins boeddhisme stelt dat alle mensen de boeddhanatuur bezitten en boeddhaschap kunnen bereiken door geloof in de gohonzon.

gongyo

'Volhardende beoefening', verdeeld in de hoofdbeoefening - het reciteren van Nam-myoho-renge-kyo - voorafgegaan door de ondersteunende beoefening van het reciteren van het 2e hoofdstuk (*Hoben*) en het versgedeelte van het 16e hoofdstuk (*Juryo*) van de Lotus Soetra. Deze tweeledige beoefening wordt iedere ochtend en avond gedaan.

Gosho

De verzamelde werken van Nichiren Daishonin. De Gosho bevat verhandelingen over de leerstellingen, bezwaarschriften, brieven aan leerlingen en lekengevolgen. Meer dan 700 geschriften van de Daishonin, inclusief kopieën en fragmenten, zijn bewaard gebleven.

groot wereldsysteem

Ook duizend-miljoenvoudige wereld genoemd. Een van de wereldsystemen in de oude Indiase kosmologie. Een wereld bestaat uit een berg Sumeru, de omringende zeeën en bergketens, een zon, een maan en andere hemellichamen en strekt zich naar boven toe uit tot de eerste meditatiehemel in de wereld van vorm, en naar beneden tot aan de windcirkel die de basis voor een wereld vormt. Duizend werelden vormen samen een klein wereldsysteem; duizend kleine wereldsystemen vormen samen een middelgroot wereldsysteem; en duizend van deze middelgrote wereldsystemen vormen een groot wereldsysteem. Een groot wereldsysteem bestaat dus uit één miljard werelden. Men ging ervan uit dat het universum een ontelbaar aantal van deze grote wereldsystemen moest omvatten.

grote leraar

Een eretitel die, meestal na hun dood, aan deugdzaam priesters in China en Japan gegeven werd door het keizerlijk hof.

H**Hachiman**

Of grote bodhisattva Hachiman. Een van de belangrijke godheden van Japan. Hoewel Hachiman oorspronkelijk een shinto-god was, werd hij na invoering van het boeddhisme in Japan direct met het boeddhisme daar geassocieerd. In de laat-twaalfde eeuw richtte Minamoto no Yoritomo, de grondlegger van het Kamakura-shogunaat, een schrijn voor Hachiman op bij Tsurugaoka in Kamakura, en de verering van Hachiman als een beschermgod van krijgers en dorpen verspreidde zich over heel Japan. Vanaf de Heian-periode (794–1185) werd Hachiman beschouwd als de tot god geworden vijftiende heerser, keizer Ojin.

Hei no Saemon (overl. 1293)

Een hoge militair tijdens het regentschap van de Hojo-clan, het de facto landsbestuur van Japan tijdens de Kamakura-periode (1185–1333). Hij diende twee opeenvolgende regenten, Hojo Tokimune en Hojo Sadatoki en had als adjunct-hoofd van het bureau voor Krijgszaken en Politiezaken enorme invloed op politieke en militaire gebeurtenissen (het hoofd was de regent zelf). Hij werkte samen met Ryokan van de tempel Gokuraku-ji van de Ware Woord-Voorschriften School en andere belangrijke priesters bij de vervolging van Nichiren Daishonin en diens volgelingen.

hemelgoden en welwillende godheden

Ook boeddhistische goden of beschermgoden genoemd; goden die de correcte boeddhistische leer en haar voorvechters beschermen. Deze goden zijn ook de beschermende functie voor mensen en hun land en brengen beide voorspoed. 'Hemelgoden en welwillende godheden' is een algemene naam voor Brahma, Shakra, de vier hemelkoningen en andere godheden.

Hiei

De berg in Japan waar Enryaku-ji, de hoofdtempel van de Tendai School, is gelegen. In Nichiren Daishonins geschriften wordt er vaak Enryaku-ji zelf mee bedoeld. Na de dood van Dengyo, de oprichter, kwam de Tendai School onder grote invloed te staan van de esoterische leerstellingen van de Ware Woord School.

Hinayana

De leer die streeft naar het bereiken van de staat van arhat. Hinayana, letterlijk 'klein voertuig', was oorspronkelijk een benaming met een ongunstige bijklank die gebruikt werd door Mahayana-boeddhisten. Zij beschouwden de beoefenaars van deze leerstellingen als personen die zich alleen maar inzetten voor het bereiken van hun eigen emancipatie en niets gaven om de redding van anderen. De Hinayana-leerstellingen omvatten de doctrines van de vier nobele waarheden en de uit twaalf schakels bestaande keten van causaliteit. In deze leerstellingen worden aardse verlangens gezien als de oorzaak van lijden en wordt gesteld dat lijden alleen kan worden uitgewist door het uitbannen van aardse verlangens.

Honen (1133-1212)

Ook bekend als Genku; de oprichter van de Zuivere Land School in Japan. Hij bestudeerde eerst de Tendai-doctrines, maar ging later over tot het reciteren van de naam van boeddha Amida en zette mensen ertoe aan al Shakyamuni's leerstellingen, met uitzondering van de drie soetra's waarop de Zuivere Land School is gebaseerd, de rug toe te keren.

I

icchantika (Skt)

Mensen met een hardnekkig ongelooft, die geen verlangen naar verlichting koesteren en dus geen vooruitzicht hebben om boeddhenschap te bereiken. In veel soetra's staat dat icchantika's van nature niet het vermogen bezitten om verlichting te bereiken, maar enkele Mahayana-soetra's menen dat zelf icchantika's een boeddha kunnen worden.

in elkaar besloten liggen van de Tien Werelden, het

Zie Tien Werelden

J**Jambudvīpa**

Volgens de oude Indiase natuurfilosofie een van de vier continenten, gelegen in de vier richtingen rond de berg Sumeru. Jambudvīpa is gelegen in het zuiden en omdat men er weinig vreugde kent is, naar men zegt, dit de plaats waar de boeddha's verschijnen om de mensen te redden. Er wordt vaak de hele wereld mee bedoeld.

Jikaku (794–866)

Ook bekend als Ennin of de grote leraar Jikaku; de derde hoofdpriester van tempel Enryaku-ji. In 838 reisde hij naar China waar hij zowel T'ien-t'ai's leerstellingen als esoterisch boeddhisme bestudeerde. Teruggekomen in Japan werd hij het hoofd van de Tendai School en bracht later esoterische elementen in de Tendai-doctrines aan.

K**kalpa (Skt)**

Een uiterst lange tijdsperiode. Soetra's en verhandelingen geven verschillende definities, maar er zijn twee hoofdcategorieën: kalpa's van een meetbare tijd en van een onmeetbare tijd. Er zijn drie soorten meetbare kalpa's: kleine, middelgrote en grote. Er is een uitleg waarin de lengte van een kleine kalpa wordt geschat op ongeveer zestien miljoen jaar. Volgens de boeddhistische kosmologie ondergaat een wereld voortdurend vier stadia: ontstaan, voortgaande ontwikkeling, verval en desintegratie. Elk van deze stadia duurt twintig kleine kalpa's en is gelijk aan een middelgrote kalpa. Een volledige cyclus vormt een grote kalpa.

Kamakura-regering

Ook het Kamakura-shogunaat genoemd; de eerste militaire regering van strijders in Japan, gevestigd door Minamoto no Yoritomo in Kamakura. Het bestuur van de Kamakura-regering komt in de Japanse geschiedenis overeen met de Kamakura-periode.

karma

Sanskriet voor 'handeling', een handeling in het verleden leidt tot een gevolg in de toekomst. In het boeddhisme geestelijke, verbale en lichamelijke handelingen; oftewel gedachten, woorden en daden die een latente kracht en invloed doen ontstaan.

Kobo (774-835)

Ook bekend als Kukai of de grote leraar Kobo; de oprichter van de Ware Woord School in Japan. Hij reisde in 804 naar China waar hij de esoterische doctrines en rituelen bestudeerde. Na zijn terugkeer naar Japan in 806 wijdde hij zich aan de verspreiding van de esoterische leer en stichtte een tempelcomplex op de berg Koya.

kosenrūfu

Letterlijk 'het [boeddhisme] wijd en zijd verkondigen en verspreiden'. Deze uitdrukking komt voor in het 23e hoofdstuk van de Lotus Soetra. Nichiren Daishonin legt uit dat Nam-myōhō-rengē-kyō de Wet is die wijd en zijd verkondigd en verspreid dient te worden in het Laatste Tijdperk van de Wet teneinde blijvende vrede en onwankelbaar geluk voor de hele mensheid te bewerkstelligen.

Kumarajīva (344–413)

Een prominent geleerde die een aantal boeddhistische geschriften vertaalde in het Chinees. In 401 ging hij naar Ch'ang-an en wierp zich op het vertalen van boeddhistische geschriften waaronder de Lotus Soetra. Zijn vertaling van de Lotus Soetra werd de meest algemeen gebruikte versie in China en Japan. Het is deze vertaling, met de Japanse titel *Myōhō-rengē-kyō*, waarop Nichiren Daishonin steunde bij het toelichten van boeddha Shakyamuni's leerstellingen.

kuon ganjo (Jpn)

De tijd zonder begin, ook wel het oneindige verleden genoemd. Met het woord *kuon ganjo* wordt een eeuwigheid zonder begin aangeduid, in tegenstelling tot *gohyaku jintengo* wat een specifiek punt in het verleden is en uiteengezet wordt in het 16e hoofdstuk van de Lotus Soetra. *Kuon ganjo* doet vermoeden dat er een verleden bestaat dat zelfs nog veel ouder is dan

het onvoorstelbaar verre *gohyaku jintengo*, maar in filosofische zin duidt het een dimensie aan die buiten het kader van tijdelijkheid valt, een die noch begin noch eind kent.

L

Laatste Tijdperk van de Wet (Jpn *mappo*)

De laatste van de drie perioden na de dood van een boeddha, wanneer het boeddhisme tot verwarring gaat leiden en de leerstellingen het vermogen verliezen om mensen naar verlichting te leiden. Het Laatste Tijdperk van de Wet van Shakyamuni duurt, naar men zegt, 10.000 jaar of langer. In Japan ging men er vanuit dat dit tijdperk begonnen was in 1052.

Land van Eeuwig Sereen Licht

Het boeddheland dat vrij is van tijdelijkheid en onzuiverheid.

lange brede tong

Ook wel gezicht bedekkende tong. Een van de tweeëndertig kenmerken van een boeddha. Dit staat symbool voor de waarheid van zijn woorden. Hoe de boeddha's hun tong uitstrekken tot aan de Brahma-hemel om te getuigen van de waarheid van de Lotus Soetra, staat beschreven in het (21e) hoofdstuk 'Bovennatuurlijke gaven'.

leer, beoefening en bewijs

De Boeddha's leer, de beoefening van de leer, en het feitelijk bewijs als resultaat van de beoefening van de leer. De 26e hogepriester Nichikan Shonin zei dat 'Het openen van de ogen' de leer belicht, dat 'Het voorwerp van toewijding voor het waarnemen van de geest' de beoefening belicht, en dat het 'Het wezen van de Mystieke Wet' het bewijs belicht.

lekennon (Jpn *ama*)

Een vrouwelijke boeddhistische gelovige die zich het hoofd heeft laten scheren als nonnen deden, maar midden in de maatschappij als lekenlid leeft. 'Lekennon' is het vrouwelijke equivalent van lekenpriester (*nyudo*). 'Lekennon' werd vaak toegevoegd achter de naam van vrouwen die zo geschoren waren en leefden als leek.

lekenpriester (Jpn *nyudo*)

Iemand die geschoren is als priester maar verder als lekenlid leeft. In Japan werd vanaf de Heian-periode (794–1185) een onderscheid gemaakt tussen lekenpriesters en degenen die officieel het seculiere leven hadden vaarwel gezegd en in tempels leefden. Het woord lekenpriester is een vertaling van het Japanse *nyudo* dat letterlijk 'de weg betreden' betekent, ofwel 'de weg van de Boeddha betreden'.

'Levensspanne'

Het 16e hoofdstuk van de Lotus Soetra, dat beschouwd wordt als het kernhoofdstuk van de wezenlijke leer. Shakyamuni onthult hierin dat hij niet in dit leven voor het eerst verlichting bereikte, maar talloze grootwereldsysteem-stofdeeltjes-kalpa's geleden, en dat hij al sinds die tijd in de saha-wereld heeft vertoefd om de Wet te prediken.

Lotus Soetra (Skt *Saddharma pundarika sutra*)

Een Mahayana-soetra die het ware aspect onthult van alle verschijnselen en Shakyamuni's ware identiteit als de boeddha die talloze grootwereldsysteem-stofdeeltjes-kalpa's geleden verlichting bereikte. In deze soetra, die een van de meest bekende boeddhistische geschriften is, staat dat alle mensen boeddhachap kunnen bereiken. De oorspronkelijke titel in het Sanskriet luidt *Saddharma pundarika sutra*. Er bestaan drie Chinese vertalingen van de Sanskriet tekst. De vertaling van Kumarajiva, die alom wordt gerespecteerd, is getiteld 'De Lotus Soetra van de prachtige Wet'. In China en Japan duidt 'Lotus Soetra' gewoonlijk op deze vertaling van Kumarajiva. Nichiren Daishonin gebruikt in zijn geschriften vaak de naam 'Lotus Soetra' om er Nam-myoho-rence-kyo mee aan te duiden, ofwel de Wet die hij de essentie van de Lotus Soetra noemde.

Lotus Soetra van vierentwintig karakters

Woorden waarmee bodhisattva Nooit Kleinerend de mensen die hij ontmoette prees. Volgens het (20e) hoofdstuk 'Bodhisattva Nooit Kleinerend' van de Lotus Soetra boog hij voor elke monnik, non, lekenman of -vrouw die hij zag met diep respect, met de woorden: "Ik heb diep respect voor u; ik zou u nooit kleinerend of arrogant durven te bejegenen. Waarom? Omdat u allen de weg van de bodhisattva volgt en zeker boeddhachap zult bereiken" (LS20, 266-67). In zijn woorden, die in Kumarajiva's Chinese vertaling bestaan uit 24 karakters, wordt de leer van de Lotus Soetra verrat, en is daarom bekend als de 'Lotus Soetra van vierentwintig karakters'.

louter-bewustzijnsleer

De leer is die uitgaat van het boeddhistisch inzicht dat de dagelijkse werkelijkheid uitsluitend is terug te voeren op het bewustzijn, dus dat onze ervaringen uitsluitend gebaseerd zijn op onze perceptie zonder dat ze iets zeggen over de 'eigen' aard van de dingen buiten ons (vergelijkbaar met de filosofische beginselen van Immanuel Kant en René Descartes – 'Ik denk, dus ik ben').

M

Mahakashyapa

Ook bekend als Kashyapa. Een van Shakyamuni's tien belangrijkste leerlingen; hij stond bekend als degene die uitblonk in ascese. Na Shakyamuni's heengaan werd hij het hoofd van de boeddhistische orde.

Mahavairochana

Vaak aangeduid als de Aldus Gekomene Mahavairochana. Een boeddha die genoemd wordt in de 'Mahavairochana Soetra' en de 'Soetra Diamanten kroon'; hij werd vereerd door aanhangers van de esoterische leer en door hen beschouwd als de Boeddha van het dharma-lichaam, die de onveranderlijke waarheid van alle verschijnselen symboliseert en de bron is waaruit alle boeddha's en bodhisattva's voortkomen.

Mahayana

De leer van het grote voertuig, of de leer die de verlichting van alles uiteenzet en streeft naar de redding van alle levende wezens. Er wordt in uitgelegd dat de beoefening voor bodhisattva's het middel tot verlichting is van zowel zichzelf als van anderen, dit in tegenstelling tot Hinayana, de leer die alleen streeft naar persoonlijke redding, ofwel het bereiken van de staat van arhat.

Maitreya

Een bodhisattva die volgens een voorspelling Shakyamuni zou opvolgen als een toekomstige boeddha. Men zegt dat hij is herboren in de Tushita-hemel en daar verblijft in de binnenhof van deze hemel. Daar zet hij nu de leer uiteen aan hemelse wezens. Men zegt dat hij 5.670 miljoen jaar na Shakyamuni's dood opnieuw in deze wereld zal verschijnen om mensen te redden. Van oudsher ziet men hem als de leraar van Asanga, een geleerde van de louter-bewustzijnsleer, die door middel van bovennatuurlijke krachten zou zijn opgestegen naar de Tushita-hemel om onderricht van de bodhisattva te ontvangen. Sommige geleerden echter hebben Asanga's leraar in verband gebracht met een historische figuur, Maitreya genaamd.

mandala (Skt)

Een voorwerp van toewijding waarop boeddha's en bodhisattva's zijn afgebeeld of waarop de mystieke leer wordt uitgedrukt. In China vertaalde men mandala als 'perfect begiftigd met' of 'opeenhoping van zegeningen'. In Nichiren Daishonins geschriften wordt de gohonzon ook een mandala genoemd, omdat alle beoefeningen en eruit voortvloeiende deugden van alle boeddha's erin zijn belichaamd.

Manjushri

Leider van de bodhisattva's van de theoretische leer. Hij vertegenwoordigt de deugden van wijsheid en verlichting en wordt samen met bodhisattva Alom Achtenswaardig in de soetra's beschreven als een van de twee bodhisattva's die boeddha Shakyamuni vergezellen.

mantra (Skt)

Een formule die bestaat uit geheime woorden van lettergrepen die naar men zegt mystieke krachten bezitten. Mantra's worden toegepast in de beoefening en het ritueel van esoterisch boeddhisme, waarin zij de vereniging met boeddha Mahavairochana zouden helpen bevorderen. Het Sanskriet woord *mantra* werd in het Chinees vertaald als 'waar woord' (Jpn *shingon*).

Maudgalyayana

Een van Shakyamuni's tien belangrijkste leerlingen, bekend als de leerling die het meest begaafd was met transcendentale krachten. Hij werd geboren in een brahmaanse familie in Magadha en was vanaf zijn jeugd een goede vriend van Shariputra. Aanvankelijk waren zij leerlingen van Sanjaya Belatthiputta, een van de zes niet-boeddhistische leraren, maar later werden ze volgelingen van Shakyamuni.

Miao-lo (711–782)

Ook bekend als Chan-jan, de eerbiedwaardige Ching-hsi, de grote leraar Ching-hsi, en de grote leraar Miao-lo. De zesde patriarch van de T'ien-t'ai School, geteld vanaf T'ien-t'ai. Hij wordt vereerd als de hervormer van de school en heeft commentaren geschreven op T'ien-t'ai's belangrijkste werken en zo bijgedragen aan het verhelderen van de leerstellingen van de school. Zijn hoofdwerken zijn 'Verklarende aantekeningen bij De diepgaande betekenis van de Lotus Soetra', 'Verklarende aantekeningen bij Woorden en zinnen uit de Lotus Soetra', en 'Verklarende aantekeningen bij Diepe concentratie en inzicht'.

Middelste Tijdperk van de Wet

Ook wel het tijdperk van de Imitatie van de Wet genoemd; het tweede van de drie tijdperken die volgen op de dood van een boeddha. Gedurende deze periode wordt de leer van de Boeddha geleidelijk aan geformaliseerd, verzwakt de band die de mensen ermee hebben, en zijn steeds minder mensen in staat verlichting te bereiken door de beoefening ervan. Sommige bronnen stellen dat het Middelste Tijdperk van de Wet van Shakyamuni een tijdsduur heeft van duizend jaar, andere gaan uit van vijfhonderd jaar.

Middenweg

De weg die de uitersten van twee eenzijdige en tegengestelde visies overschrijdt. De interpretatie van het begrip ‘middenweg’ verschilt aanzienlijk per tekst of school. 1. Volgens Shakyamuni’s leer is het de verwerping van de twee uitersten van genotzucht en zelfkwellend; de Pali-tekst *Majjhima-nikaya* noemt deze weg de Middenweg en dit wordt geïllustreerd met het achtvoudige pad. 2. Volgens Nagarjuna’s *Chu ron* is het de ware aard van alles, die noch geboren wordt noch sterft. Het kan ook niet gekenmerkt worden als bestaan of niet-bestaan. Deze ware aard van alle dingen is onstoffelijkheid of *ku* en wordt de Middenweg genoemd. 3. Met betrekking tot T’ien-t’ai’s leer van de drie waarheden wordt het de waarheid van de Middenweg (Jpn *chu* of *chutai*) genoemd, wat betekent dat de ware aard van alle dingen noch onstoffelijkheid (*ku*), noch tijdelijk bestaan (*ke*) is, maar de kenmerken van beide uitdrukt. 4. In het boeddhisme van Nichiren Daishonin is het Nam-myoho-renge-kyo, de hoogste waarheid van de dingen die tegelijkertijd de entiteit van lichaam en geest van gewone stervelingen omvat.

Moeder van Demonenkinderen

Een vrouwelijke demon die volgens sommige bronnen een dochter was van een ayaksha-demon in Rajagriha. Ze zou de baby’s van anderen te eten hebben gegeven aan haar eigen kinderen. In het (26e) hoofdstuk ‘Dharani’ van de Lotus Soetra echter beloven zij en de tien demonendochters plechtig om de voorvechters van de Lotus Soetra te beschermen.

moeilijk-te-beoefenen-weg

Samen met de ‘makkelijk-te-beoefenen-weg’ een van de twee wegen van boeddhistische beoefening vermeld in Nagarjuna’s ‘Commentaar op de Soetra Tien stadia’. De moeilijk-te-beoefenen-weg duidt op het getroosten van zware inspanningen in een ascetische levenswijze gedurende talloze kalpa’s om verlichting te bereiken. Het hoofdstuk ‘Makkelijk-te-beoefenen-weg’ uit dit commentaar benadrukt redding door de kracht van boeddha’s; er staat in dat men herboren kan worden in een zuiver land door hun naam aan te roepen. De Zuivere Land School legt de moeilijk-te-beoefenen-weg uit als de beoefening van elke soetra behalve de drie basissoetra’s van die school, en de makkelijk-te-beoefenen-weg als die van het aanroepen van de naam van boeddha Amida en te vertrouwen op zijn reddende kracht om verlichting te kunnen bereiken.

mudra (Skt)

Teken en gebaar met handen en vingers, die symbool staan voor de verlichting en geloften van boeddha’s en bodhisattva’s. Mudra’s worden toegepast in de esoterische Ware Woord School die hierin de weg ziet om vereniging met boeddha Mahavairochana tot stand te brengen.

Myoho-renge-kyo (Jpn)

1. De Japanse versie van de Chinese titel van de Lotus Soetra van de prachtige Wet (*Miao-fa lien-hua ching*), wat de vertaling is van Lotus Soetra in het Sanskriet, de *Saddharma pundarika sutra*, door Kumarajiva in 406; het omvat acht delen en achtentwintig hoofdstukken.
2. De Mystieke Wet, of Nam-myoho-renge-kyo. Het is de essentie van de leer van Nichiren, waarin de Drie grote geheime wetten vervat zijn, en die, zo verzekert hij, alle mensen in staat stelt om boeddhachap te bereiken.

Mystieke Wet

In Nichiren Daishonin’s leerstellingen de hoogste wet, het hoogste beginsel, oftewel de waarheid omtrent het leven en het universum; de Wet van Nam-myoho-renge-kyo.

N**Nagarjuna (z.d.)**

Een Mahayana-geleerde die tussen 150 en 250 in het zuiden van India leefde. Hij heeft vele belangrijke verhandelingen geschreven over een groot aantal Mahayana-soetra’s en heeft de theoretische basis gelegd voor het Mahayana-gedachtegoed, wat van onschatbare betekenis is geweest voor de ontwikkeling van het Mahayana. Hij is vooral bekend om het systematiseren van de leer van onstoffelijkheid. Zijn verhandelingen zijn ondermeer ‘Verhandeling over de Middenweg’, ‘Verhandeling over Grote perfectie van wijsheid’, en ‘Commentaar op de Soetra Tien stadia’.

Nam-myoho-renge-kyo

Volgens de leer van Nichiren Daishonin is Nam-myoho-renge-kyo de hoogste wet of waarheid van het universum. De eerste keer dat Nichiren de aanroeping van Nam-myoho-renge-kyo aan anderen leerde, was op 28 april 1253 en wel aan een kleine groep mensen in de tempel Seicho-ji. Letterlijk betekent de aanroeping ‘toewijding aan Myoho-renge-kyo’, dat de Japanse uitspraak is van de Chinese titel van de Lotus Soetra. Voor Nichiren vatte de titel van de Lotus Soetra de essentie van de soetra samen, en stelde hij deze gelijk aan de universele Wet of het beginsel dat besloten ligt in de betekenis van de tekst van de soetra.

Nam is een Sanskriet woord, terwijl Myoho-renge-kyo Chinese woorden zijn, wat samen duidt op de universaliteit van de leer. De betekenis van Nam-myoho-renge-kyo wordt uitgelegd aan het begin van het ‘Verslag van de mondeling overgeleverde

leerstellingen', het verslag van Nichirens lezingen over de Lotus Soetra dat samengesteld werd door zijn leerling en opvolger Nikko.

Nam komt van het Sanskriet woord *namas* en wordt vertaald als 'toewijding', of 'je leven toewijden aan'.

Myo [oftewel mystiek] duidt op verlichting, terwijl ho [oftewel Wet] staat voor duisternis of onwetendheid. Samen drukt myoho de idee uit dat onwetendheid en verlichting een enkele entiteit vormen.

Renge (dat 'lotusbloem betekent) duidt op de twee elementen oorzaak en gevolg. Oorzaak en gevolg vormen ook een enkele entiteit.

Kyo [dat 'soetra' of 'leerstelling' betekent) staat voor de woorden en stemmen van alle levende wezens. Ergens staat geschreven: "De stem doet het werk van de Boeddha, en wordt kyo genoemd." Kyo kan ook worden omschreven als dat wat constant en onveranderlijk is in de drie bestaansperioden verleden, heden en toekomst. Nichiren Daishonin leerde dat de beoefening van Nam-myoho-renge-kyo inhoudt dat men zowel zelf beoefent als anderen leert om hetzelfde te doen. Hij legde niet alleen de aanroeping (of daimoku) van Nam-myoho-renge-kyo vast, maar belichaamde deze ook in de gohonzon.

(Genomen uit The Soka Gakkai Dictionary of Buddhism, Soka Gakkai, 2002, en The Record of the Orally Transmitted Teachings, Soka Gakkai, 2004) //

----- De hoogste Wet of werkelijkheid die tot in alle verschijnselen in het universum doordringt. Het is ook de aanroeping of daimoku in het boeddhisme van Nichiren Daishonin.

Nam komt van het Sanskriet woord *namas* en betekent toewijding, of 'zijn leven toewijden'. Volgens het 'Verslag van de mondeling overgeleverde leerstellingen' heeft deze handeling van zich toewijden twee aspecten: zich toewijden aan, of zijn leven laten versmelten met, de eeuwige en onveranderlijke waarheid; het andere is dat men door deze versmelting van zijn leven met de hoogste waarheid tegelijkertijd een onuitputtelijke wijsheid oproept die werkt in overeenstemming met veranderende omstandigheden. Zoals Nichiren uitlegt, komt *namu* uit het Sanskriet en *Myoho-renge-kyo* uit het Chinees. Nam-myoho-renge-kyo is dan ook niet eenvoudigweg een Japanse uitdrukking, maar de Japanse lezing van een Sanskriet en Chinese uitdrukking. In die zin bevat het de aspecten van de talen uit de drie landen waar het Mahayana-boeddhisme werd verspreid.

Myoho betekent Mystieke Wet. Zij wordt mystiek (*myo*) genoemd omdat zij moeilijk waar te nemen is; *ho* duidt op alle verschijnselen. *Myoho* betekent dat alle verschijnselen en de hoogste Wet een zijn. *Myoho* betekent ook leven (*ho*) en dood (*myo*); zichtbaar (*ho*) en onzichtbaar (*myo*); manifest (*ho*) en latent (*myo*). *Kyo* betekent soetra, of leerstelling en kan ook opgevat worden in de betekenis van 'geluid'; of als datgene wat constant en onveranderlijk is door de drie bestaansperioden van verleden, heden en toekomst heen. //

Nanjo Tokimitsu (1259-1332)

Een loyale volgeling van de Daishonin en de rentmeester van het dorp Ueno in het district Fuji in de provincie Suruga (deel van de huidige prefectuur Shizuoka). Tijdens de Vervolging te Atsuhara wendde Tokimitsu zijn invloed aan om zijn medegelovigen te beschermen en gaf aan enkelen onderdak. De Daishonin bewees hem eer vanwege zijn moed en onvermoeibare inspanningen door hem 'Ueno de achtenswaardige' te noemen, al was hij toen nog maar 20 jaar oud.

negen bewustzijnslagen

Negen niveaus van inzicht. De eerst vijf bewustzijnslagen komen overeen met de vijf zintuigen van zien, horen, ruiken, proeven en voelen. De zesde bewustzijnslaag integreert de waarnemingen van de vijf zintuigen tot samenhangende beelden en geeft een oordeel over de externe wereld. De zevende bewustzijnslaag komt overeen met de innerlijke geestelijke wereld en doet zelfbewustzijn ontstaan en het vermogen om onderscheid te maken tussen goed en kwaad. De achtste bewustzijnslaag, alaya-bewustzijn genaamd, ontvangt de effecten van iemands goede en slechte daden en slaat deze op als karmische mogelijkheden of 'zaden' die dienovereenkomstig geluk of lijden zullen voortbrengen. De negende bewustzijnslaag, amala-bewustzijn genaamd, dat vrij blijft van alle karmische onzuiverheid, wordt omschreven als de basis van alle levensfuncties en gelijkgesteld met het ware aspect van het leven, ofwel de boeddhanatuur.

negen grote beproevingen

Ook bekend als de negen grote vervolgingen, de grote moeilijkheden die boeddha Shakyamuni onderging: 1. Opgehitst door een groep brahmanen verspreidde een mooie vrouw, Sundari genaamd, het gerucht dat ze een affaire met Shakyamuni had. 2. Brahmanen dreven de spot met Shakyamuni toen een dienstmeisje hem in een brahmaanse stad stinkende rijstebrij aanbood. 3. Koning Ajita nodigde Shakyamuni en vijfhonderd leerlingen naar zijn koninkrijk uit, maar liet na hun een enkel geschenk aan te bieden; gedurende een periode van negentig dagen hadden ze niets anders te eten dan paardenvoer. 4. Een groot aantal leden van de Shakya-stam werd gedood door koning Virudhaka van Kosala. 5. Toen Shakyamuni eens een brahmaanse stad binnenkwam, verbood de koning de mensen om hem geschenken te geven of naar hem te luisteren, zodat Shakyamuni geen aalmoezen kon ontvangen. 6. Een brahmaanse vrouw, Chinchamanavika, bond een kom onder haar jurk en beweerde dat ze zwanger was van Shakyamuni. 7. Devadatta liet vanaf Adelaarstop een rots op Shakyamuni vallen in een poging hem te doden, maar hij miste hem en verwondde slechts Shakyamuni's teen. 8. Op een keer, rond de tijd van de

winterse zonnewende, stak er een ijzige wind op die acht dagen aanhield; Shakyamuni beschermde zich tegen de kou door drie mantels te dragen. 9. Op aansporing van Devadatta voerde koning Ajatashatru enkele wilde olifanten dronken en liet ze op Shakyamuni en zijn leerlingen los. Maar hij faalde in zijn poging om Shakyamuni te doden.

negen scholen

Schatkamer van de Dharma Studie School, Vestigen van de Waarheid School, Voorschriften School, Dharma Kenmerken School, Drie Verhandelingen School, Bloemenkrans School, Tendai School, Ware Woord School, en verder of de Zen of de Zuivere Land School. De eerste acht scholen en de Zuivere Land School verschenen in Japan voorafgaand aan de Kamakura-periode (1185–1333), en de Zen School kwam op in de vroege Kamakura-periode.

Nembutsu

Een Japans begrip dat ‘diep nadenken over een boeddha’ betekent. Later opgevat als het aanroepen of reciteren van de naam van een boeddha, en met name van boeddha Amida. Dit vormde de beoefening van de aanhangers van de Zuivere Land School, en werd gezien als het middel om herboren te kunnen worden in het Zuivere Land van boeddha Amida. Het woord wordt ook gebruikt ter aanduiding van de Zuivere Land School zelf.

Nichikan Shonin (1665-1726)

De 26e hogepriester van Taiseki-ji, de hoofdtempel van de Nikko School (ook bekend als de Fuji School), of wat tegenwoordig in Japan Nichiren Shoshu wordt genoemd. Hij wordt vereerd als een toonaangevend persoon die Nichirens leerstellingen in ere herstelde, omdat hij in zijn werken hun ware betekenis duidelijk heeft gemaakt.

Nichiren (1222-82)

De grondlegger van de boeddhistische traditie die gebaseerd is op de Lotus Soetra en waarin nadruk ligt op het reciteren van de zinsnede Nam-myoho-renge-kyo als dagelijkse beoefening. Nichiren onthulde dat Nam-myoho-renge-kyo (*Myoho-renge-kyo* is de titel van de Lotus Soetra) de essentie vertegenwoordigt van de leer van de Lotus Soetra. Hij belichaamde deze in een mandala, gohonzon genaamd, en onderrichtte dat het reciteren van deze zinsnede, met geloof in de gohonzon, de beoefening is die mensen in de huidige tijd, het Laatste Tijdperk van de Wet, in staat stelt boeddhaschap te bereiken.

Nikko Shonin (1246-1333)

Nichiren Daishonins meest getrouwe leerling en directe opvolger; ook Hoki-bo genoemd. Hij werd in 1258 op dertienjarige leeftijd leerling van de Daishonin. Bij de twee verbanningen van de Daishonin naar Izu en Sado was hij aan de zijde van de Daishonin. Zijn verspreidingsactiviteiten leidden later tot de Vervolging te Atsuhara. Op Minobu legde hij de lezingen over de Lotus Soetra, die de Daishonin aan zijn leerlingen gaf, vast en bundelde ze samen tot het ‘Verslag van de mondeling overgedragen leerstellingen’. Na het heengaan van de Daishonin verzamelde en kopieerde Nikko Shonin de geschriften van zijn leraar en noemde deze ‘Gosho’, of ‘eerbiedwaardige geschriften’.

nirwana (Skt)

Verlichting, het doel van de boeddhistische beoefening. Het woord nirwana betekent ‘uitgeblazen’ en wordt soms ook vertaald als uitdoving, bevrijding, beëindiging, rust of geen wedergeboorte. Nirwana werd oorspronkelijk gezien als de staat waarin alle illusies en verlangens zijn uitgeblust en de cyclus van geboorte en dood eindigt. In het Mahayana betekent nirwana niet zozeer het vertrek uit de wereld der verschijnselen, maar een ontwaken tot de ware aard van verschijnselen, of de vervolmaking van boeddhawijshheid. Het woord nirwana wordt ook gebruikt ter aanduiding van de dood van een boeddha. De Sanskriet woorden *parinirwana* en *mahaparinirwana* komen overeen met nirwana en worden vaak gebruikt met betrekking tot het heengaan van het stoffelijke lichaam van een boeddha.

Nooit Kleinerend

Een eerdere incarnatie van Shakyamuni, die als een bodhisattva verschijnt in het (20e) hoofdstuk ‘Nooit Kleinerend’ van de Lotus Soetra. Na de dood van de boeddha Koning Ontzagwekkend Geluid in het verre verleden, toonde hij alle mensen respect voor hun aangeboren boeddhanatuur. De mensen bespotten hem en vielen hem aan met stokken en stenen, maar hij zette zijn beoefening voort. Zij die hem belasterden kwamen terecht in de hel, maar nadat ze voor hun vergrijp hadden geboet, werden ze met hem herboren en werden ze gered door de Lotus Soetra te beoefenen. Nichiren Daishonin citeert het verhaal van bodhisattva Nooit Kleinerend vaak ter illustratie van het beginsel van het bereiken van verlichting door een omgekeerde relatie, of de relatie die men met de Wet vormt door haar te bestrijden of te lasteren. De Daishonin verwijst ook naar de beoefening die bodhisattva Nooit Kleinerend in praktijk bracht. Hij werd vervloekt en aangevallen met stokken en stenen, maar wiste hiermee zijn vergrijpen uit het verleden uit.

O

Onovertroffen Beoefening

Een van de vier bodhisattva’s en de leider van de Bodhisattva’s van de Aarde. In het (21e) hoofdstuk ‘Bovennatuurlijke gaven’ van de Lotus Soetra draagt Shakyamuni de essentiële punten van de soetra over aan bodhisattva Onovertroffen Beoefening. In

verschillende van zijn geschriften verwijst Nichiren Daishonin naar zijn eigen verspreidingswerk als het werk van bodhisattva Onovertroffen Beoefening. (Voorheen: Verheven beoefening)

openen van het voorlopige en onthullen van het ware, het (Jpn *kaigon kenjitsu*)

Ook het 'openen van de voorlopige leerstellingen en onthullen van de ware leer', of 'afstand doen van de voorlopige leerstellingen en het onthullen van het ware', of 'het vervangen van de voorlopige leerstellingen door de ware leer'.

'Over het vestigen van de correcte leer voor vrede in het land'

Een verhandeling die Nichiren Daishonin in 1260 schreef en aanbood aan Hojo Tokiyori, de regent in ruste maar nog steeds de machtigste figuur in de heersende clan. In deze verhandeling schrijft de Daishonin de rampen die het land teisterden toe aan het belasteren van de correcte leer en het geloof in valse doctrines. Hij roept de regering hierin op om verkeerde boeddhistische scholen niet meer te steunen om zo de rampen die Japan te wachten staan, af te wenden. Verder voorspelt hij dat het land door nog meer verschrikkelijke rampen getroffen zal worden - interne strijd en buitenlandse invasie - als de regering aan dwaalleren bescherming bleef bieden. Hij dringt erop aan de correcte leer, die de basis vormt voor een vreedzaam land, zonder uitstel aan te nemen. Het aanbieden van dit document riep de woede op van de regeringsleiders en andere invloedrijke gelovigen van de Zuivere Land-leer, en dit vormde het begin van levenslange vervolging. De Japanse titel is *Rissho ankoku ron*.

P

paramita (Skt)

Een beoefening die Mahayana-bodhisattva's in praktijk moeten brengen om verlichting te bereiken. Doorgaans wordt paramita opgevat als 'perfectie' of 'de overkant bereikt'. Deze beoefeningen werden zo genoemd omdat men door ze te vervolmaken van de kust van misleiding en lijden zou kunnen oversteken naar de kust van verlichting. Ze worden gewoonlijk onderverdeeld in zes of tien beoefeningen.

perfecte leer

Volgens T'ien-t'ai's indeling van Shakyamuni's leerstellingen de laatste van de vier leerstellingen van doctrine. De perfecte leer wordt verdeeld in twee categorieën: de categorie die uiteengezet wordt in de leerstellingen voorafgaand aan de Lotus Soetra en de categorie die onderwezen wordt in de Lotus Soetra. Het begrip 'perfecte leer' is synoniem met de Lotus Soetra in de traditie die teruggaat op T'ien-t'ai en ook op Nichiren.

pratyekaboeddha (Skt)

Ook, de tot oorzaak ontwaakte of de uit zichzelf bewust geworden. Zij die de uit twaalf schakels bestaande keten van oorzakelijkheid waarnemen, of de waarheid van oorzakelijke relatie. Pratyekaboeddha betekent ook iemand die in een tijdperk leeft zonder enige boeddha en zich bewust wordt van de waarheid van tijdelijkheid door zijn eigen inspanning en het waarnemen van natuurverschijnselen.

(Q)

R

Rahula

Shakyamuni's zoon. Een van de Boeddha's tien belangrijkste leerlingen, gerespecteerd als degene die uitblonk in onopvallende beoefening.

Rajagriha

De hoofdstad van het koninkrijk van Magadha in het oude India; een van de grootste steden in het India van Shakyamuni's tijd en het centrum van nieuwe culturele en filosofische activiteiten. Koning Bimbisara en zijn zoon Ajatashatru woonden in deze hoofdstad waar Shakyamuni vaak kwam om te prediken. Rajagriha en omgeving waren ook de locatie van vele belangrijke boeddhistische oorden zoals de Grot van de Zeven Bladeren waar de Eerste Boeddhistische Vergadering werd gehouden, Adelaarstop en het Bamboebos-klooster. Rajagriha betekent 'koninklijk paleis'.

regent

In Nichiren Daishonins geschriften duidt 'regent' gewoonlijk op de politieke leider van het Kamakura-shogunaat. In de vroege Kamakura-periode stond een generaal of shogun officieel aan het hoofd van het shogunaat, maar na de dood van Minamoto no Yoritomo, de eerste shogun, werd deze functie slechts een formaliteit en was ceremonieel van aard. De werkelijk macht en leiding werden overgedragen op de regent van de shogun. De regent bezat zowel politieke als militaire macht en voerde het

beheer over de staatszaken. Vanaf het instellen van het ambt van regent in 1205 tot aan het einde van het Kamakura-shogunaat in 1333 werd het regentschap bekleed door leiders van de Hojo-clan.

rivier van de drie oversteekplaatsen

Een rivier die de doden na hun dood zouden moeten oversteken. Er zijn drie plekken om over te steken: een brug, een doorwaadbare plaats en een plek met alleen diep water dat vergeven is van de slangen. De plek waar men oversteekt wordt bepaald door de ernst van de vergrijpen die men tijdens zijn leven heeft begaan.

Ryokan (1217-1303)

Ook bekend als Ninsho. Een priester van de Ware Woord-Voorschriften School en tijdgenoot van Nichiren Daishonin. Hij ontving de voorschriften van Eizon, die vereerd werd als de hervormer van de Voorschriften School in Japan. In 1261 ging Ryokan naar Kamakura waar hij benoemd werd tot hoofdpriester van Kosen-ji, een tempel die door een Hojo-regent was gesticht. Later werd hij hoofdpriester van Gokuraku-ji, gesticht door Hojo Shigetoki. Tijdens de droogte van 1271 wedijverde hij met Nichiren Daishonin in het bidden voor regen, maar faalde. Na dit voorval smeedde hij allerlei complotten om te zorgen dat er beschuldigingen tegen de Daishonin werden ingebracht.

S

saha-wereld

Deze wereld die vol lijden is. In de Chinese versie van de boeddhistische geschriften wordt het Sanskriet *saha* vertaald met 'verdraagzaamheid'. Het woord 'saha-wereld' suggereert dat de mensen die in deze wereld leven, lijden moeten ondergaan. Ook wordt het gelijkgesteld aan een onzuiver land, dit in tegenstelling tot een zuiver land. De saha-wereld is het land waar boeddha Shakyamuni verschijnt en door het doorstaan van allerlei ontberingen levende wezens onderricht. Sommige boeddhistische geschriften, waaronder de Lotus Soetra, stellen dat de saha-wereld kan worden veranderd in het Land van Eeuwig Sereen Licht, of dat de saha-wereld op zich het Land van Eeuwig Sereen Licht is.

Sairen-bo

Een leerling van Nichiren. Hij was een priester van de Tendai School, afkomstig uit Kioto, en was om onbekende redenen verbannen naar Sado. Daar ontmoette hij Nichiren en bekeerde hij zich tot zijn leer in februari 1272 kort na het Tsukahara-debat. Sairen-bo ontving een aantal belangrijke geschriften van de Daishonin, waaronder 'De erfenis van de hoogste Wet van het leven', 'Over gebed' en 'Het ware aspect van alle verschijnselen'.

samadhi (Skt)

Een staat van intense geestelijke concentratie, of meditatie, wat een gevoel van innerlijke sereniteit teweeg zou brengen. Het woord 'samadhi' wordt weergegeven als meditatie, contemplatie en concentratie.

schattoren

Een met schatten versierde toren. In boeddhistische geschriften verschijnt vaak een schattoren. In Nichiren Daishonins geschriften duidt de schattoren allereerst op de toren van boeddha Vele Schatten (Taho) die uit de aarde oprijst in het (11e) hoofdstuk 'Het oprijzen van de Schattoren' van de Lotus Soetra. Ook vergelijkt hij dit met de gohonzon en met het menselijk leven.

shakubuku

Een methode om het boeddhisme uiteen te zetten, met het doel de illusie die mensen koesteren te onderdrukken en hun gehechtheid aan dwaling of het kwade te beteugelen. Het duidt op de boeddhistische methode om mensen, en vooral tegenstanders, te leiden naar de correcte boeddhistische leer, door hun verkeerde visie te weerleggen en de gehechtheid aan de tot dan toe gevormde opvattingen te verdrijven. De beoefening van shakubuku betekent dus iemands verkeerde visie te corrigeren en deze persoon bewust te maken van de waarheid van het boeddhisme.

Shakra

Samen met Brahma een van de twee belangrijkste beschermgoden in het boeddhisme. Het Sanskriet woord *shakra* betekent 'krachtig'. [n.u.]

Shakyamuni

De grondlegger van het boeddhisme. Meningen verschillen over de tijd waarin hij leefde. Volgens de boeddhistische overlevering in China en Japan leefde hij tussen 1029 en 949 v.Chr., maar in een aantal westerse studies wordt hij bijna vijfhonderd jaar later geplaatst. Hij werd geboren als zoon van de koning van de stam van de Shakya's wier koninkrijk gelegen was aan de voet van het Himalaya-gebergte, maar hij deed afstand van zijn prinselijke status en ging op zoek naar een oplossing voor de vraagstukken van geboorte, ouderdom, ziekte en dood. Hij bestudeerde de gezaghebbende filosofieën en beoefende allerlei vormen van zelfkastijding, maar beseftte dat dit niet zou leiden tot de verlichting die hij zocht. Dichtbij de

stad Gaya is hij, zegt men, onder een bodhi-boom gaan zitten, verzonk hij in meditatie en bereikte verlichting. Om anderen naar dezelfde staat van verlichting te leiden heeft hij in de vijftig jaar daarna talrijke leerstellingen uiteengezet, die later verzameld werden in de vorm van boeddhistische soetra's.

Shan-tao (613–681)

De derde patriarch van de Zuivere Land School in China. Shan-tao deelde de boeddhistische vormen van beoefening in de categorieën 'juist en divers' in. Hij omschreef de beoefening gericht tot boeddha Amida als de juiste en beschouwde alle andere vormen als divers.

Shan-wu-wei (637–735) (Skt Shubhakarasiṃha)

Een Indiase monnik die als eerste de esoterische leerstellingen naar China bracht. Ook heeft hij talloze esoterische soetra's, waaronder de 'Mahavairochana Soetra', vertaald. Shan-wu-wei is zijn Chinese naam.

Shijo Kingo

Een volgeling van Nichiren, woonachtig in Kamakura. Zijn naam luidde voluit Shijo Nakatsukasa Saburo Saemon-no-jo Yorimoto. Zijn vrouw was Nichigen-nyo en zij hadden twee dochters, Tsukimaro en Kyo'o. Hij was als samoerai in dienst van de familie Ema, een tak van de regerende Hojo-clan. Kingo was zowel een ervaren arts als kundig krijgsman. Hij ontving vele brieven van Nichiren.

Shariputra

Een van Shakyamuni's tien belangrijkste leerlingen, bekend als meest vooraanstaande in wijsheid. Aanvankelijk was hij een volgeling van Sanjaya Belatthiputta, een van de zes niet-boeddhistische leraren. Hij ontmoette echter Ashvajit, een leerling van Shakyamuni die hem leerde over de Wet van oorzakelijkheid, en werd Shakyamuni's leerling.

shoju (Jpn)

De methode waarop men het boeddhisme uiteenzet door iemand geleidelijk aan naar de correcte leer te leiden overeenkomstig diens bevattingsvermogen en zonder zijn of haar gehechtheid aan verkeerde opvattingen af te wijzen. Het begrip wordt gebruikt als tegenstelling van shakubuku, ofwel mensen direct bewust maken van de correcte leer door hun verkeerde visie te weerleggen.

shramana (Skt)

Iemand die de weg zoekt. In India duidde het woord aanvankelijk op elke asceet, kluisenaar, bedelmonnik of religieuze beoefenaar die zijn huis had verlaten en het seculiere leven had opgegeven om de weg te zoeken. Later duidde het vooral op iemand die de wereld vaarwel zegt om het boeddhisme te gaan beoefenen.

Shuddhodana

Een koning van Kapilavastu in Noord-India en de vader van boeddha Shakyamuni. Aanvankelijk verzette hij zich tegen het verlangen van zijn zoon om de wereld vaarwel te zeggen, maar toen Shakyamuni, nadat hij verlichting had bereikt, terugkeerde naar Kapilavastu, bekeerde Shuddhodana zich tot diens leer.

Siddhartha

Een andere naam voor Shakyamuni, waarschijnlijk de naam uit zijn jeugd of een gegeven naam. 'Siddhartha', ofwel 'Doel Bereikt', duidt op iemand die een groot doel heeft bereikt. Sommige geleerden denken dat deze titel hem door latere boeddhisten werd geschonken als eerbewijs voor de verlichting die hij had bereikt.

Sneeuwbergen, de jongen (Jpn Sessen Doji)

De naam van boeddha Shakyamuni in een eerder bestaan toen hij een ascetisch leven leidde in de Sneeuwbergen. Zijn verhaal verschijnt in de 'Nirwana Soetra'. De god Shakra besloot de vastberadenheid van de jongen Sneeuwbergen te testen. Vermomd als een demon citeerde hij een half vers uit een boeddhistische leerstelling. Toen de jongen dit hoorde, smeekte hij de demon hem de tweede helft te leren, maar de demon vroeg er zijn vlees en bloed voor terug. Nadat de jongen de tweede helft van het vers had gehoord, sprong hij van een boom in de bek van de demon. Op dat moment veranderde de demon weer in Shakra en ving hem op.

stemhoorders (Skt *shravaka*)

Boeddha Shakyamuni's leerlingen. Zij die luisteren naar zijn prediken en streven naar het bereiken van verlichting. In deze betekenis worden stemhoorders ook stemhoorder-leerlingen genoemd. Stemhoorders duiden ook op degenen die de leer van de vier edele waarheden horen en ernaar streven de staat van arhat te bereiken.

Subhuti

Een van Shakyamuni's tien belangrijkste leerlingen. Hij werd beschouwd als degene die de leer van onstoffelijkheid het beste begreep.

Sumeru

De berg die volgens de oude Indiase kosmologie in het centrum van de wereld staat en een hoogte zou hebben van vierentachtigduizend *yojana's* (een *yojana* is ongeveer zeven kilometer). De god Shakra verblijft op de top, de vier hemelkoningen wonen halverwege de vier zijden. In de buitenste zee rond Sumeru liggen vier continenten waarvan het

T

tachtigduizend leerstellingen

Ook de tachtigduizend heilige leerstellingen en de vierentachtigduizend leerstellingen; het totaal aantal leerstellingen dat boeddha Shakyamuni tijdens zijn leven uiteenzette. Dit getal wordt vaak aangegeven als vierentachtigduizend. Deze getallen zijn niet letterlijk bedoeld, maar zuiver om aan te geven dat het een groot aantal betreft.

Tendai School

De school die Dengyo in Japan oprichtte. Haar hoofdtempel is Enryaku-ji op de berg Hiei. In 804 maakte Dengyo een reis naar het China van de T'ang-dynastie, waar hij zijn studie van de leerstellingen van T'ien-t'ai (Jpn Tendai) afrondde. Hij keerde in 805 naar Japan terug en richtte in 806 officieel de Tendai School op. Jikaku en Chisho, respectievelijk de derde en vijfde hoofdpriester van Enryaku-ji, namen esoterische leerstellingen op in de leer van de Tendai School. Zodoende vertoonde de Tendai School in Japan al gauw trekken van esoterisme, zodat zij in dit opzicht verschilden van de Chinese T'ien-t'ai School.

theoretische leer

De eerste veertien hoofdstukken van de Lotus Soetra van achtentwintig hoofdstukken, volgens de indeling van T'ien-t'ai. In tegenstelling tot de wezenlijke leer - de laatste veertien hoofdstukken van de soetra, die Shakyamuni's prediking weergeven als de Boeddha die verlichting bereikte in het verre verleden - geeft de theoretische leer de prediking van de historische Shakyamuni weer die voor het eerst verlichting bereikte tijdens zijn leven in India. De kern van de theoretische leer is het (2e) hoofdstuk 'Geschied middel', dat onderricht dat alle verschijnselen het ware aspect manifesteren en dat alle verschijnselen begiftigd zijn met de tien factoren. In het hoofdstuk 'Geschied middel' staat ook dat het enige doel van de Boeddha is om alle mensen naar boeddhaschap te leiden, en dat de drie voertuigen van stemhoorders, zelf-bewustgewordenen en bodhisattva's slechts geschikte middelen zijn om mensen te leiden naar het ene boeddhavoertuig. In de theoretische leer staat verder dat stemhoorders en zelf-bewustgewordenen in de toekomst boeddhaschap zullen bereiken.

tien belangrijkste geschriften

Tien verhandelingen die Nikko Shonin bestempelde als de belangrijkste geschriften van Nichiren Daishonin. In chronologische volgorde zijn dit: 1. Over het reciteren van de daimoku van de Lotus Soetra (*Sho hokke daimoku sho*), 2. Over het vestigen van de correcte leer voor vrede in het land (*Rissho ankoku ron*), 3. Het openen van de ogen (*Kaimoku sho*), 4. Het voorwerp van toewijding voor het waarnemen van de geest (*Kanjin no honzon sho*), 5. De kernpunten van de Lotus Soetra (*Hokke shuyo sho*), 6. De keuze van de tijd (*Senji sho*), 7. Het betuigen van verschuldigde dankbaarheid (*Ho-on sho*), 8. Over de vier stadia in geloof en de vijf stadia in beoefening (*Shishin gohon sho*), 9. Brief aan Shimoyama (*Shimoyama goshosoku*), en 10. Vraag en antwoord over het voorwerp van toewijding (*Honzon mondo sho*).

tien belangrijkste volgelingen van boeddha Shakyamuni

De acht in de teksten genoemde personen, van Shariputra tot Rahula, worden tot de tien belangrijkste volgelingen van boeddha Shakyamuni gerekend. Shariputra stond bekend als de persoon met de grootste wijsheid onder alle shomon-volgelingen van de Boeddha. In het (3e) hoofdstuk 'Vergelijking en parabel' van de Lotus Soetra wordt voorspeld dat hij boeddhaschap zal bereiken. Mahakashyapa stond bekend als degene die het meest uitblonk in ascetische beoefening voor het zuiveren van de geest en het lichaam; Subhuti stond bekend als degene die uitblonk in begrip van de leer van de leegte; Katyayana als degene die het meest bedreven was in debatteren; en Maudgalyayana als degene met de meeste beheersing van de occulte krachten. In het (6e) hoofdstuk 'Schenking van een voorspelling' wordt voorspeld dat deze vier volgelingen boeddhaschap zullen bereiken. Van Purna, die bekend stond als de meest begaafde in welsprekendheid, wordt in het (8e) hoofdstuk 'Voorspelling van verlichting aan vijfhonderd volgelingen' het bereiken van boeddhaschap voorspeld. Ananda luisterde meer dan welke andere volgeling ook naar de verkondiging van de Boeddha; over hem wordt in het (9e) hoofdstuk 'Voorspellingen aan leerlingen en ingewijden' voorspeld dat hij boeddhaschap zal bereiken. En ook van Rahula, die bekend stond als degene die uitblonk in een onberispelijke naleving van de voorschriften, werd in datzelfde hoofdstuk voorspeld dat hij boeddhaschap zal bereiken.

tien demonendochters

De vrouwelijke demonen beschreven in het (26e) hoofdstuk 'Dharani' van de Lotus Soetra. Samen met de Moeder van Demonenkinderen beloofden ze plechtig de voorvechters van de Lotus Soetra te beschermen.

tien eretiteln van de Boeddha

Tien bijnamen van een boeddha, die uitdrukking geven aan zijn kracht, wijsheid, deugd en compassie: Aldus Gekomene, Giften Waardig; Juiste en Universele Kennis, Volmaakte Duidelijkheid en Perfect Gedrag; Goed Verworven, De Wereld Doorgrond, Uitzonderlijk Eerbiedwaardig, Opleider van Mensen, Leraar van Hemelse en Menselijke Wezens, Boeddha, de Door de Wereld

Geëerde.

tien factoren

Een beginsel dat de factoren toelicht die al het leven in elk van de Tien Werelden met elkaar gemeen hebben. In het hoofdstuk 'Geschied middel' van de Lotus Soetra worden ze als volgt opgesomd: 1. uiterlijke verschijning (*nyoze so*), 2. aard (*nyoze sho*), 3. wezen (*nyoze tai*), 4. kracht (*nyoze riki*), 5. invloed (*nyoze sa*), 6. inherente oorzaak (*nyoze in*), 7. relatie (*nyoze en*), 8. latent gevolg (*nyoze ka*), 9. zichtbaar gevolg (*nyoze ho*), en 10. hun samenhang van begin tot eind (*nyoze hommatsu kukyo to*), of de factor die alle negen voorafgaande consistent maakt, van begin tot eind.

tien koningen

Mythologische koningen beschreven in de 'Soetra Tien koningen', van wie men algemeen geloofde dat ze beurtelings de misdaden door de doden tijdens hun leven begaan, beoordelen. Men denkt dat het begrip van de tien koningen oorspronkelijk uit China komt, gezien het feit dat de 'Soetra Tien koningen' waarschijnlijk in China geschreven is. Koning Yama, de koning van de hel, is ook een van deze koningen.

tien richtingen

De volledige dimensie van de ruimte, ofwel de acht richtingen van een kompas plus boven en onder.

tien scholen

De tien scholen in Japan; Schatkamer van de Dharma Studie School, Vestigen van de Waarheid School, Voorschriften School, Dharma Kenmerken School, Drie Verhandelingen School, Bloemenkrans School, Tendai School, Ware Woord School, Zen School en Zuivere Land School.

T'ien-t'ai (538–597)

Ook genoemd Chih-i, T'ien-t'ai Chih-che, de grote leraar T'ien-t'ai, en de grote leraar Chih-che; de oprichter van de T'ien-t'ai School in China. Na zijn studie op de berg Ta-su bij Nan-yüeh werd hij bekend om zijn diepzinnige lezingen over de Lotus Soetra. Hij weerlegde de schriftuurlijke indelingen die door de tien belangrijkste boeddhistische scholen van zijn tijd waren geformuleerd en deelde al Shakyamuni's soetra's in vijf perioden en acht leerstellingen in, waarmee hij de superioriteit van de Lotus Soetra aantoonde. Zijn belangrijkste geschriften 'De diepgaande betekenis van de Lotus Soetra', 'Woorden en zinnen uit de Lotus Soetra' en 'Diepe concentratie en inzicht' werden alle vastgelegd en gebundeld door zijn naaste leerling Chang-an. In 'Diepe concentratie en inzicht' zet T'ien-t'ai het beginsel uiteen van drieduizend gebieden in een enkel bestaansmoment en de beoefening van meditatie om zich hiervan bewust te worden.

Tien Werelden (Jpn *jikkai*) [DoB]

Tien verschillende rijken of categorieën van wezens die in boeddhistische geschriften genoemd worden. Van de laagste tot de hoogste zijn het de rijken van 1. hel, 2. hongerige geesten, 3. dieren, 4. ashura's, 5. menselijke wezens, 6. hemelse wezens, 7. stemhoorders, 8. zelf-bewustgewordenen, 9. bodhisattva's en 10. boeddha's. De Tien Werelden werden oorspronkelijk beschouwd als fysieke locaties, elk bevolkt door haar specifieke bewoners. De Lotus Soetra leerde echter dat elk van de Tien Werelden alle andere tien bevat, waardoor het mogelijk werd ze te zien als tien levensstaten die ieder individu in aanleg bezit. Met andere woorden, vanuit het standpunt van de Lotus Soetra bekeken duiden de Tien Werelden op mogelijke staten of condities die een persoon tot uitdrukking kan brengen of ervaren.

Het in elkaar besloten liggen van de Tien Werelden kan als volgt uitgelegd worden:

1. De wereld van hel. In zijn in 1273 geschreven verhandeling 'Het voorwerp van toewijding voor het waarnemen van de geest' verklaart Nichiren Daishonin: "Woede is de wereld van hel" (GND-II, 240). Hel duidt op een toestand waarin het leven zelf een en al ellende en lijden is, waarin iemand zich gevangen voelt en zijn woede en razernij een bron worden voor verdere zelfvernietiging.
2. De wereld van hongerige geesten, ook wel de staat van honger genoemd. Een toestand die overheerst wordt door een onverzadigbaar verlangen, bijvoorbeeld naar voedsel, voordeel, genot, macht, erkenning of roem. In de eerder genoemde verhandeling staat: "Hebzucht is de wereld van hongerige geesten" (vgl. GND-II, 240).
3. De wereld van dieren, ook wel de staat van dierlijkheid genoemd. Het is een toestand waarin men gedreven wordt door instincten, zonder in toom te worden gehouden door rede, moraal of wijsheid. In deze toestand wordt men beheerst door de 'wet van de jungle', waarin men angstig wegduikt voor de sterke, maar op de zwakkere neerkijkt en aast. Hetzelfde geschrift van Nichiren verklaart: "Dwaasheid is de wereld van dieren" (vgl. GND-II, 240). De wereld van hel, hongerige geesten en dieren worden tezamen de drie slechte paden genoemd.
4. De wereld van ashura's, ook wel de staat van vijandigheid of woede genoemd. In de Indiase mythologie zijn ashura's arrogante en twistzieke demonen. Deze toestand wordt de staat van woede genoemd omdat het kenmerk daarvan aanhoudende, weliswaar niet noodzakelijk openlijke agressiviteit is. 'Het voorwerp van toewijding' verklaart: "Perversiteit is de wereld van ashura's" (vgl. GND-II, 240). Het is een toestand waarin het ego overheerst en waarin bovenmatige trots verhindert dat men zijn ware zelf kan onthullen of anderen kan zien zoals ze in werkelijkheid zijn. Gedreven door de behoefte om boven anderen te staan of hen koste wat kost te overtreffen, doet men zich misschien beleefd voor, vleit anderen zelfs, maar

inwendig veracht men ze. De werelden van hel, hongerige geesten, dieren en ashura's worden tezamen de vier slechte paden genoemd.

5. De wereld van menselijke wezens, ook wel de staat van menselijkheid of kalmte genoemd. 'Het voorwerp van toewijding' verklaart: "Kalmte is de wereld van mensen" (vgl. GND-II, 240). In deze toestand probeert men door middel van het verstand zijn verlangens onder bedwang te houden en te leven in harmonie met zijn omgeving en medemensen. Tegelijkertijd streeft men naar een hogere vorm van bestaan.

6. De wereld van hemelse wezens, ook wel de staat van hemel of vervoering genoemd. De eerder genoemde verhandeling verklaart: "Vreugde is de wereld van vervoering" (vgl. GND-II, 240). Dit is een toestand van tevredenheid en vreugde die men ervaart wanneer men vrij is van lijden of een of andere verlangen bevredigd wordt. Het is een tijdelijke vreugde die afhankelijk is van de omstandigheden en daarom ook makkelijk kan omslaan.

De zes werelden van hel tot en met die van hemelse wezens worden de zes paden genoemd. Wezens in de zes paden, of zij die geneigd zijn tot deze levensstaten te vervallen, worden in sterke mate beheerst door de beperkingen van hun omgeving en daarom zijn zij buitengewoon gevoelig voor wisselende omstandigheden.

De overige staten waarin men de onzekerheid van de zes paden overschrijdt, worden de vier edele werelden genoemd:

7. De wereld van de stemhoorders, ook wel de staat van kennis genoemd. Een toestand waarin men de tijdelijkheid van alle dingen en de wisselvalligheid van de zes paden beseft. In deze toestand streeft men door middel van zelfhervorming en –ontwikkeling naar een beter bestaan. Daarbij maakt men gebruik van de ideeën, kennis en ervaring van zijn voorgangers en tijdgenoten. 'Stemhoorders' (Skt *shravaka*) duidde oorspronkelijk op degenen die luisterden naar de uiteenzetting van de vier edele waarheden door de Boeddha en die het achtvoudige pad beoefenden teneinde bevrijd te worden van alle aardse verlangens.

8. De wereld van [van oorzaken] bewustgeworden wezens, ook wel de staat van bewustwording genoemd. Dit is een toestand waarin men de tijdelijkheid van alle verschijnselen ziet en tracht zich te bevrijden van het lijden van de zes paden door op eigen kracht en door eigen waarneming een vaste waarheid te ontdekken. 'Ontwaakten' of 'zelf-bewustgewordenen' (*pratyekaboeddha*) betekende oorspronkelijk 'zij die een vorm van bevrijding bereikten door de keten van twaalf schakels van oorzaak en gevolg waar te nemen of door het observeren van natuurlijke verschijnselen'. Mensen in de wereld van stemhoorders en zelf-bewustgewordenen - die tezamen mensen van de twee voertuigen genoemd worden - houden zich eerder bezig met zelfvervolmaking dan met altruïsme. Zij zijn ook bereid om de realiteit van de dood vierkant onder ogen te zien en op zoek te gaan naar het eeuwige, in tegenstelling tot personen in de wereld van vervoering wier ogen gesloten zijn voor de hardere kanten van het leven.

9. De wereld van bodhisattva's. Dit is een toestand van mededogen of compassie waarin men denkt aan en zich inzet voor het geluk van anderen, zelfs door voorbij te gaan aan het eigen geluk. Bodhisattva, dat bestaat uit *bodhi* (verlichting) en *sattva* (wezens), betekent iemand die verlichting nastreeft en tegelijkertijd anderen naar verlichting leidt. Bodhisattva's zijn van mening dat de weg naar zelfvervolmaking alleen in altruïsme gelegen is en dat men zich moet inzetten voor de verlichting van anderen zelfs ten koste van de eigen verlichting. Nichiren verklaart in 'Het voorwerp van toewijding': "Zelfs een harteloze schurk houdt van zijn vrouw en kinderen. Ook hij bezit diep in zichzelf iets van de wereld van bodhisattva." (GND-II, 240)

10. De wereld van boeddha's, of boeddhaschap. Dit is een toestand van volmaakte en absolute vrijheid, waarin men het ware aspect van alle verschijnselen of het ware aspect van het leven beseft. Men kan deze levensstaat bereiken door de boeddhanatuur die inherent in iemands leven aanwezig is tot uiting te brengen. Bezien vanuit het standpunt van de filosofie van het in elkaar besloten liggen van de Tien Werelden, moet boeddhaschap niet gezien worden als een levensstaat die niets van doen heeft met het lijden en de onvolkomenheden van gewone mensen. Boeddhaschap bereiken betekent niet dat men een speciaal wezen wordt. In deze levensstaat blijft men de negatieve functies van het leven bevechten én verslaan, blijft men welk probleem dan ook omzetten in een oorzaak voor toekomstige groei. Het is een levensstaat van totale toegang tot onbegrensde wijsheid, mededogen, moed en andere kwaliteiten die inherent zijn aan het leven; met deze kwaliteiten kan men harmonie met en onder de mensen creëren, harmonie met het menselijk leven en de natuur. Nichiren Daishonin verklaart in 'Het voorwerp van toewijding': "Het moeilijkst om te laten zien is boeddhaschap", maar hij zegt ook: "Het is dankzij het feit dat de wereld van boeddhaschap aanwezig is in de wereld van gewone mensen, dat gewone mensen die in het Laatste Tijdperk van de Wet zijn geboren, in de Lotus Soetra kunnen geloven." (GND-II, 240)

tijdelijke hoedanigheid

Dit verwijst naar het beginsel van 'het afleggen van het voorlopige en het onthullen van het ware'- het onthullen van de ware hoedanigheid van een boeddha als boeddha, en het afleggen van de voorlopige of tijdelijke identiteit van die boeddha. Nichiren Daishonin geeft in zijn geschrift 'Het openen van de ogen' aan dat door het overleven van de poging om hem te executeren bij de Vervolging te Tatsunokuchi, hij zijn tijdelijke hoedanigheid als gewoon persoon afwierp.

Toki Jonin

Een lekenvolging van de Daishonin. Hij woonde in Wakamiya, in het district Katsushika in de provincie Shimosa (een deel van

de huidige prefectuur Chiba) en was als vazal in dienst van heer Chiba. Hij was de ontvanger van veel geschriften van de Daishonin, waaronder 'Het voorwerp van toewijding voor het waarnemen van de geest' en hij bewaarde ze zorgvuldig.

transmigratie met verschillen en beperkingen (Jpn *bundan shoji*)

De transmigratie van niet-verlichte wezens binnen de zes paden (de laagste zes van de Tien Werelden van hel tot en met de wereld van hemelse wezens). Men zegt dat in deze zich herhalende cyclus van wedergeboorte binnen de zes paden levende wezens geboren worden met een beperkte levensduur en in verschillende gedaanten in overeenstemming met hun karma. Deze vorm van transmigratie verschilt van 'transmigratie met verandering en vooruitgang' die duidt op de transmigratie van stemhoorders, zelf-bewustgewordenen en bodhisattva's.//

transmigratie met verschillen en beperkingen: dit verwijst naar de transmigratie van niet-verlichte wezens binnen de zes paden. In deze zich steeds herhalende cyclus van wedergeboortes in de zes lagere, bedrieglijke werelden worden levende wezens geboren met een beperkte levensduur en in verschillende gedaanten overeenkomstig hun karma.

transmigratie met verandering en vooruitgang (Jpn *hen'yaku shoji* of *hennyaku shoji*)

De transmigratie die stemhoorders, zelf-bewustgewordenen en bodhisattva's doormaken op weg naar emancipatie. (...) Transmigratie met verandering en vooruitgang betekent, dat men zich bevrijdt van 'transmigratie met verschillen en beperkingen' oftewel transmigratie in de wereld van begoocheling, en opklimt naar hogere niveaus van beoefening totdat men emancipatie bereikt.//

transmigratie met verandering en vooruitgang: dit betreft de transmigratie van stemhoorders, zelf-bewustgewordenen en bodhisattva's. In deze transmigratie veranderen, of emanciperen, zij van het lichaam dat onderworpen is aan 'misleidende transmigratie met verschillen en beperkingen', terwijl zij geleidelijk de illusies die de oorzaak zijn van het lijden overwinnen.

Tripitaka-meester

Een eretitel die gegeven werd aan degenen die zeer belezen waren op het gebied van de drie onderdelen van de officiële boeddhistische werken. De titel werd vaak verleend aan vooraanstaande Chinese priesters en ook aan de monniken uit India en Centraal-Azië die naar China gingen en boeddhistische geschriften vertaalden in het Chinees.

Tushita-hemel

De Hemel van Voldoening. De vierde van de zes hemelen in de wereld van verlangen. Men zegt dat bodhisattva's daar herboren werden vlak voor hun laatste wedergeboorte in de wereld wanneer zij boeddhachap gaan bereiken. Deze hemel bestaat uit een binnenhof en een buitenhof. Het binnenhof zou de woonplaats zijn van bodhisattva Maitreya.

twalf schakels bestaande keten van oorzakelijkheid, uit

Ook uit twalf schakels bestaande keten van afhankelijke oorsprong. Een vroege leer in het boeddhisme die het causale verband aangeeft tussen onwetendheid en lijden. De eerste schakel in de keten is onwetendheid. In onwetendheid ligt de oorzaak voor handelen; in handelen de oorzaak voor bewustzijn; in bewustzijn de oorzaak voor naam en vorm; in naam en vorm de oorzaak voor de zes zintuigen; de zes zintuigen veroorzaken contact; contact veroorzaakt gewaarwording; gewaarwording veroorzaakt verlangen; verlangen veroorzaakt gehechtheid; gehechtheid veroorzaakt bestaan; bestaan is de oorzaak van geboorte; en geboorte is de oorzaak van ouderdom en de dood.

tweëndertig uiterlijke trekken en tachtig kenmerken

Opvallende fysieke eigenschappen, toegeschreven aan boeddha's en bodhisattva's. In de meeste gevallen verwijst deze term naar de bijzondere kwaliteiten die een boeddha bezit.

tweënvijftig stadia van beoefening voor bodhisattva's

Ook de tweënvijftig stadia van beoefening; de tweënvijftig stadia waarin een bodhisattva dichterbij boeddhachap komt. Ze bevatten de tien stadia van geloof, tien stadia van veiligheid, tien stadia van beoefening, tien stadia van toewijding, tien stadia van ontwikkeling, het stadium van bijna-perfecte verlichting, en het stadium van perfecte verlichting.

tweehonderdvijftig voorschriften

Disciplinaire regels die in acht moeten worden genomen door monniken die geheel en al zijn ingewijd in het Hinayana-boeddhisme.

twee voertuigen

De leerstellingen die uiteengezet werden voor stemhoorders en zelf-bewustgewordenen. 'Personen van de twee voertuigen' duiden op deze twee soorten mensen.

U

V

Vairochana

Een boeddha die in de 'Bloemenkrans Soetra' en de 'Soetra Brahma-net' verschijnt. De 'Bloemenkrans Soetra' beschrijft zijn zuivere land, de Lotus Schatkamer Wereld. De Ware Woord School stelt Vairochana gelijk met haar hoofdgodheid, Mahavairochana.

Vasubandhu (z.d.)

Een boeddhistisch geleerde in India die waarschijnlijk leefde rond de 4e of 5e eeuw. Hij is bekend als de schrijver van 'De Schatkamer van de Dharma Studie School'. Aanvankelijk bestudeerde hij het Hinayana, maar werd later bekeerd tot het Mahayana door zijn oudere broer Asanga. Hij schreef talloze verhandelingen bedoeld om de Mahayana-leerstellingen toe te lichten.

veertien lasteringen

Veertien soorten laster, door Miao-lo opgesomd in zijn 'Verklarende aantekeningen bij Woorden en zinnen uit de Lotus Soetra' (*Hokke mongu ki*), gebaseerd op het (3e) hoofdstuk 'Vergelijking en parabel' uit de Lotus Soetra. Zij bestaan uit de veertien soorten gedrag die gelovigen zouden moeten vermijden in hun beoefening van de Wet, ofwel the leerstellingen van de Boeddha. Het zijn: 1. arrogantie; 2. onachtzaamheid; 3. willekeurige en zelfzuchtige opvattingen; 4. oppervlakkig, zelfingenomen begrip; 5. gehechtheid aan aardse verlangens; 6. gebrek aan een zoekende geest; 7. niet geloven; 8. afkeer; 9. foutieve twijfel; 10. kwaadsprekerij; 11. verachting; 12. haat; 13. afgunst; en 14. wrok.

Vele Schatten

Een boeddha die, gezeten in de schattoren tijdens de Ceremonie in de Lucht, verscheen om geloofwaardigheid te verlenen aan Shakyamuni's leerstellingen in de Lotus Soetra. Volgens het (11e) hoofdstuk 'Schattoren' van de Lotus Soetra verblijft hij in het Land van Schatkamer Zuiverheid in het oosten. In een tijd dat hij nog de beoefening voor bodhisattva's in praktijk bracht, beloofde hij plechtig dat hij, ook wanneer hij het nirwana was binnengegaan, zou verschijnen om getuigenis af te leggen van de geldigheid van de Lotus Soetra, waar dat ook mocht zijn.

vergif omzetten in medicijn (Jpn *hendoku iyaku*)

Het beginsel dat verklaart dat dankzij de kracht van de Wet aardse verlangens en lijden omgezet kunnen worden in voorspoed en verlichting. Deze zin komt voor in een passage uit Nagarjuna's 'Verhandeling over Grote perfectie van wijsheid', die luidt: "een groot geneesheer die vergif kan omzetten in medicijn." In deze passage vergelijkt Nagarjuna de Lotus Soetra met een 'groot geneesheer' omdat deze soetra mensen van de twee voertuigen, de stemhoorders en zelf-bewustgewordenen, in staat stelt boeddhaschap te bereiken. In andere leerstellingen werden deze personen namelijk verketterd omdat zij zogenaamd het zaad van boeddhaschap hebben laten verdorren. T'ien-t'ai (538-97) zegt in 'De diepgaande betekenis van de Lotus Soetra': "Het feit dat in deze [Lotus] soetra wordt voorspeld dat mensen van de twee voertuigen verlichting zullen bereiken betekent dat zij vergif in medicijn kan omzetten." Deze zin wordt vaak aangehaald om aan te geven dat elk probleem of lijden in het leven uiteindelijk omgezet kan worden in het grootste geluk en vervulling. DoB//

Het beginsel dat aardse verlangens en lijden dankzij de kracht van de Wet omgezet kunnen worden in voorspoed en verlichting. Deze woorden komen uit een passage van Nagarjuna's 'Verhandeling over de grote perfectie van wijsheid' die luidt: "(...) een grote arts die vergif kan omzetten in medicijn." // Het 'gif' van verlangen, slecht karma en lijden door sterk geloof veranderen in een bron van voorspoed (de medicijn van de drie deugden van de Wet, wijsheid en emancipatie)

'Verhandeling over de Grote perfectie van wijsheid'

Een uitvoerig commentaar op de 'Soetra Grote perfectie van wijsheid', vanouds toegeschreven aan Nagarjuna (ca. 150- 250). De versies in het Sanskriet en Tibetaans zijn verloren geraakt; alleen de Chinese versie die in 405 vertaald werd door Kumarajiva, is bewaard gebleven. Het is een zeer gezaghebbend geschrift en wordt algemeen beschouwd als een belangrijke uiting van het Mahayana-gedachtegoed.

verschijningsvormen van de Boeddha

Ook genoemd verschijningsboeddha's, of eenvoudigweg verschijningsvormen. Boeddha's die een afzonderlijke manifestatie zijn van een ware boeddha. In het Mahayana gelooft men dat een ware boeddha zijn lichaam een oneindig aantal keren kan opdelen en tegelijkertijd in ontelbaar vele werelden kan verschijnen om de mensen daar te redden. Vandaar onder andere de uitdrukking 'de verschijningsboeddha's van de tien richtingen' en andere soortgelijke uitdrukkingen die verschijnen in de Lotus Soetra en andere soetra's. In het (11e) hoofdstuk 'Schattoren' van de Lotus Soetra roept Shakyamuni de boeddha's die zijn verschijningsvormen zijn tevoorschijn uit de tien richtingen om te kunnen beginnen met de Ceremonie in de Lucht.

'Verslag van de mondeling overgeleverde leerstellingen' (Jpn *Ongi kuden*)

Nichirens mondelinge leerstellingen over de Lotus Soetra, vastgelegd en verzameld door zijn leerling en opvolger Nikko Shonin. Nichiren heeft bij de berg Minobu in de provincie Kai, Japan, een serie lezingen voor zijn leerlingen gegeven over belangrijke zinnen en zinsdelen uit de Lotus Soetra. Dit werk, uit het jaar 1278, bestaat uit twee delen; de essentiële beginselen in Nichirens leerstellingen worden erin onthuld.

versmelting van de drie waarheden (Jpn *en'yu no santai*)

Op basis van het gedeelte in Nagarjuna's 'Verhandeling over de Middenweg' dat de begrippen onstoffelijkheid, afhankelijke oorsprong en de Middenweg tot een geheel samenvoegt, vestigde de grote leraar T'ien-t'ai de leer van de drie waarheden: de waarheid onstoffelijkheid, de waarheid tijdelijk bestaan en de waarheid Middenweg. Verder legde hij uit dat deze waarheden niet gescheiden en onafhankelijk van elkaar bestaan, maar eerder drie zienswijzen zijn op ieder specifiek ding of entiteit, en dat deze drie bovendien een integraal geheel vormen waarbij ze stuk voor stuk alle drie in zich hebben. Dit wordt de versmelting van de drie waarheden genoemd.

Vervolging te Atsuhara

Een aantal bedreigingen en geweldplegingen jegens de volgelingen van Nichiren Daishonin in het dorp Atsuhara, district Fuji, provincie Suruga (de huidige prefectuur Shizuoka), tijdens een periode van drie jaar vanaf 1278. Naar aanleiding van deze vervolging besloot de Daishonin dat de tijd voor hem was aangebroken om de Dai-Gohonzon op te tekenen en zo het ware doel van zijn komst in de wereld te vervullen.

Vervolging te Tatsunokuchi en de Verbanning naar Sado: op 12 september 1271 werd Nichiren Daishonin door de autoriteiten gearresteerd en meegenomen naar een plaats genaamd Tatsunokuchi aan de rand van Kamakura, waar zij hem onder dekking van de nacht trachtten te doden. Toen de poging hem te doden mislukte, werd hij vastgehouden in de verblijfplaats van de plaatsvervangende politiefunctaris van Sado, Homma Rokuro Saemon, in Echi (de huidige prefectuur Kanagawa). Na ongeveer een maand, waarin de regering overlegde wat zij met hem zou gaan doen, werd hij verbannen naar het eiland Sado, wat neerkwam op een doodsvonnis. Toen de voorspellingen van de Daishonin van binnenlandse strijd en invasie van buitenaf echter uitkwamen, verleende de regering hem in maart 1274 gratie, en de Daishonin keerde terug naar Kamakura.

vier bodhisattva's

Er komen in het boeddhisme meerdere soorten van vier bodhisattva's voor. De leiders van de Bodhisattva's van de Aarde, beschreven in het (15e) hoofdstuk 'Oprijzend vanuit de aarde' van de Lotus Soetra, zijn Onovertroffen Beoefening, Grenzeloze Beoefening, Zuivere Beoefening en Stevig Gevestigde Beoefening.

vier categorieën boeddhisten

Vier soorten mensen die in het boeddhisme geloven. Monniken, nonnen, lekenmannen en -vrouwen.

vier deugden (Jpn *shi toku*)

Vier nobele kwaliteiten van het leven van een boeddha: eeuwigheid, geluk, het ware zelf, en zuiverheid.

vier dicta

Vier uitspraken waarmee Nichiren Daishonin de vier invloedrijkste boeddhistische scholen van zijn tijd verwierp en waarmee hij zijn weerlegging van hun foutieve leerstellingen samenvatte. En in deze strijd veroordeelde de Daishonin op felle wijze de Nembutsu, Zen, Ware Woord, Voorschriften, en andere scholen. Zijn kritiek kan worden samengevat in wat de 'vier dicta' wordt genoemd. Het zijn: 1. "Nembutsu leidt naar de hel van onophoudelijk lijden"; 2. "Zen is de uitvinding van de hemelduivels"; 3. "Ware Woord is een kwaadaardige leer die het land te gronde zal richten"; 4. "Voorschriften verraadt het land" (vgl. WND-I, 1016).

vierentwintig opvolgers

Degenen die achtereenvolgens de lijn van Shakyamuni's boeddhisme voortzetten en verspreidden in het Eerste Tijdperk van de Wet. Er bestaan verschillende namenlijsten. Een ervan luidt: 1. Mahakashyapa, 2. Ananda, 3. Madhyantika, 4. Shanavasa (of Shanakavasa), 5. Upagupta, 6. Dhritaka, 7. Mikkaka, 8. Buddhananda, 9. Buddhamitra, 10. Parshva, 11. Punyayashas, 12. Ashvaghosha, 13. Kapimala, 14. Nagarjuna, 15. Aryadeva, 16. Rahulata, 17. Samghanandi, 18. Samghayashas, 19. Kumarata, 20. Jayata, 21. Vasubandhu, 22. Manorhita, 23. Haklenayashas, en 24. Aryasimha.

vier grote vervolgingen

De Vervolging te Matsubagayatsu (1260), de Verbanning naar Izu (1261), de Vervolging te Komatsubara (1264), de Vervolging te Tatsunokuchi en de Verbanning naar Sado (1271).

vier hemelkoningen

De hemelkoningen Handhaver van het Land, Ogen Wijd Open, Vaishravana, Toename en Groei. Zij zijn heer over de vier windrichtingen, dienen Shakra als diens generaals en beschermen de vier continenten. Ze verblijven halverwege de vier hellingen van de berg Sumeru.

vier kalpa's

Vier tijdsperiodes die overeenkomen met de vier stadia in de cyclus van ontstaan, voortgaande ontwikkeling, verval en desintegratie, die een wereld herhaaldelijk zou moeten doormaken.

vier krachten

1. de kracht van de Boeddha, de wijsheid en compassie om alle mensen te willen redden; 2. de kracht van de Wet, de kracht van de Mystieke Wet om alle mensen naar verlichting te leiden; 3. de kracht van geloof, te geloven in de gohonzon; 4. de kracht van beoefening, het reciteren van Nam-myoho-renge-kyo voor zichzelf en voor anderen. De kracht van de Boeddha en

van de Wet zijn vertegenwoordigd in de Dai-Gohonzon van de 'Drie grote geheime wetten', de belichaming van de eenheid van Persoon en Wet. De kracht van geloof en van beoefening - die van onszelf afhankelijk zijn - bepalen in hoeverre wij de kracht van de Boeddha en van de Wet naar buiten kunnen brengen. Door de interactie van deze vier krachten gaan iemands gebeden in vervulling en kunnen wij boedddhaschap bereiken.

vier leerstellingen

Ook vier leerstellingen over doctrine. T'ien-t'ai's ordening van Shakyamuni's leerstellingen al naargelang de inhoud ervan. Het zijn de Tripitaka-leer, de verbindende leer, de specifieke leer, en de perfecte leer.

vier manieren van prediken (Jpn *shi-shitsudan*)

Ook: vier manieren van onderricht. Vier manieren waarop boeddha's hun leerstellingen uiteenzetten; dit wordt uitgelegd in de 'Verhandeling over de Grote perfectie van wijsheid' van Nagarjuna (c. 150-250). Het zijn: 1. het boeddhisme onderrichten in wereldlijke taal om mensen uit te leggen dat hun wensen vervuld zullen worden, en op die manier hun bereidwilligheid opwekken om geloof aan te nemen; 2. onderrichten overeenkomstig het begripsvermogen van de mensen en hun zo de kans te geven hun goede karma te vergroten; 3. de mensen helpen hun illusies op te geven en zich te bevrijden van de drie vergiften van hebzucht, woede en dwaasheid. Hierbij leert men degenen die door hebzucht worden beheerst om de onzuiverheid van hun gehechtheden in te zien; degenen die beheerst worden door woede om uit medeleven te handelen; en degenen die verblind zijn door het gif van dwaasheid om de wet van oorzakelijkheid te doorzien; en 4. de hoogste waarheid direct onthullen en mensen op die manier ertoe te brengen zich hiervan bewust te worden. In vergelijking tot de laatste manier van onderricht worden de eerste drie beschouwd als een tijdelijk middel.

vier nobele waarheden

Een fundamentele leer in het boeddhisme, die de oorzaak van lijden en het pad naar emancipatie toelicht. De vier zijn de waarheden van lijden, van de oorsprong van lijden, van de beëindiging van lijden, en van het pad naar de beëindiging van lijden. In detail worden ze als volgt uitgelegd: 1. alle bestaan is lijden; 2. lijden wordt veroorzaakt door zelfzuchtig verlangen; 3. het uitroeien van zelfzuchtig verlangen leidt tot de beëindiging van lijden en stelt iemand in staat het nirwana te bereiken; en 4. er is een pad waardoor dit uitroeien kan worden bereikt, namelijk de discipline van het achtvoudige pad. Het achtvoudige pad bestaat uit: 1. juiste inzichten, 2. juiste manier van denken, 3. juiste manier van spreken, 4. juiste manier van handelen, 5. juiste manier van leven, 6. juiste inspanningen, 7. juiste vorm van opmerkzaamheid, en 8. juiste meditatie.

vier smaken

De eerste vier van de vijf smaken: verse melk, room, gestremde melk, boter en ghee (de meeste verfijnde geklaarde boter). T'ien-t'ai gebruikte de vijf smaken als metafoor voor de leerstellingen van de vijf perioden: de Bloemenkrans, Agama, Correct en Gelijkwaardig, Wijsheid, en Lotus en Nirwana. Op deze manier vergeleek hij het proces waarin boeddha Shakyamuni zijn leerlingen onderrichtte en geleidelijk aan hun capaciteiten vergrootte, met het proces waarin melk wordt omgezet in ghee. De vier smaken duiden op alle soetra's die uiteengezet werden vóór de periode van de Lotus en Nirwana, ofwel op de leerstellingen voorafgaand aan de Lotus Soetra. De ghee duidt op de Lotus Soetra.

vier stadia

De vier stadia van ontstaan, voortgaande ontwikkeling, verval en desintegratie, die een wereld naar zeggen doormaakt. Elk van deze stadia duurt twintig kleine kalpa's. Een kleine kalpa duurt ongeveer zestien miljoen jaar. Volgens de *Kusha ron* ondergaat de levensduur van de mens tijdens de kalpa van 'voortgaande ontwikkeling' een telkens herhaalde cyclus van toename en afname. Gedurende de eerste honderd jaar van deze kalpa telt de levensduur van de mens tachtigduizend jaar. Elke volgende honderd jaar neemt die met één jaar af, totdat ze uiteindelijk nog slechts tien jaar bedraagt. Daarna neemt ze weer met een jaar per elke honderd jaar toe totdat de levensduur weer tachtigduizend jaar bedraagt. Gedurende de kalpa van voortgaande ontwikkeling herhalen deze cycli van af- en toename (elk met een duur van een kleine kalpa) zich twintig maal. Van boeddha Shakyamuni wordt gezegd, dat hij werd geboren in de negende periode van afname.

Naar wordt beweerd zou het einde van de kalpa van 'verval' worden gemarkeerd door een groot vuur dat de hele wereld verteert.

vier universele geloften

Of vier grote geloften. Geloften die elke bodhisattva aflegt bij het besluit om te beginnen met de boeddhistische beoefening. Het zijn: 1. ontelbare levende wezens te redden; 2. talloze aardse verlangens uit te bannen; 3. onmetelijk vele boeddhistische leerstellingen te beheersen; en 4. de hoogste verlichting te bereiken.

vier vervolgingen: 1. de Vervolging te Matsubagayatsu in 1260, 2. de Verbanning naar Izu in 1261, 3. de Vervolging te Komatsubara in 1264 en 4. de Vervolging van Tatsunokuchi en de Verbanning naar Sado in 1271.

vier vormen van lijden

In het 'Verslag van de mondeling overgeleverde leerstellingen' staat: "De woorden 'vier zijden' [van de schattoren] staan voor geboorte, ouderdom, ziekte en dood. We gebruiken de aspecten geboorte, ouderdom, ziekte en dood om de toren, die ons lichaam is, te decoreren" (OTT, 90). In de Lotus Soetra staat dat toen de schattoren verscheen, alle vier de zijden een zoete

geur verspreiden. De Daishonin legt hier uit dat deze vier zijden niets anders zijn dan geboorte, ouderdom, ziekte en dood, die ons leven met hun prachtige, zoete geur sieren.

vier vreedzame beoefeningen

Ook de vier makkelijke beoefeningen of de vier aangename beoefeningen: makkelijke beoefeningen voor bodhisattva's in het kwade tijdperk na het heengaan van Shakyamuni, uiteengezet in het (14e) hoofdstuk 'Vreedzame beoefeningen' van de Lotus Soetra. Hoewel de beschrijving van deze beoefeningen in de soetra lang is, categoriseerde T'ien-t'ai ze als: 1. de vreedzame beoefening van het lichaam, wat inhoudt verleiding te weerstaan en te mediteren op een rustige en afgezonderde plek; 2. de vreedzame beoefening van de mond, of de Lotus Soetra onderwijzen zonder de fouten van andere mensen of geschriften te verachten of erover te spreken; 3. de vreedzame beoefening van de geest, of het verwerpen van jaloezie of wedijver ten aanzien van andere soetra's of degenen die deze aanhangen; en 4. de vreedzame beoefening van beloften, wat de belofte inhoudt om alle mensen te redden door groot mededogen.

vijf beoefeningen

Vijf soorten beoefening beschreven in het (10e) hoofdstuk 'De leraar van de Wet' van de Lotus Soetra. Het zijn: de Lotus Soetra in het hart sluiten, lezen, reciteren, onderwijzen en overschrijven.

vijf componenten (Jpn go on)

De vijf componenten vorm, waarneming, begrip, wil, en bewustzijn, die samen tijdelijk een individueel levend wezen vormen. Samen vormen ze het gebied van de vijf componenten, naast de andere twee gebieden van het bestaan, nl. het gebied van de levende wezens en dat van de natuurlijke omgeving.

1. Vorm: het fysieke aspect van het leven waaronder de vijf zintuigen (ogen, oren, neus, tong en lichaam) waarmee we de wereld buiten onszelf waarnemen. 2. Waarneming: de functie om informatie van buitenaf te ontvangen door middel van de zes zintuigen (de vijf zintuigen plus de 'geest', die de indrukken van de vijf zintuigen tot een geheel maakt). 3. Begrip: de functie van het creëren van mentale beelden en begrippen op grond van wat we hebben waargenomen. 4. Wil: de wil die ons doet handelen op basis van het begrip dat we hebben verkregen. 5. Bewustzijn: de cognitieve functie van het onderscheidingsvermogen die de componenten waarneming, begrip en wil tot een geheel maakt. Vorm staat voor het fysieke aspect van ons leven; waarneming, begrip, wil en bewustzijn voor het geestelijke aspect ervan. Aangezien de fysieke en geestelijke aspecten van ons leven onscheidbaar zijn, bestaat er geen vorm zonder bewustzijn en geen bewustzijn zonder vorm. Alle levensvormen voeren handelingen uit door middel van de interactie tussen deze vijf componenten. Hun werking wordt gekleurd door het karma dat in vorige levens is opgebouwd en creëert tegelijkertijd nieuw karma. (DOB) //

Ook de vijf componenten van het leven, en de vijf complexe stelsels. De onderscheiden elementen van vorm, waarneming, begrip, wil, en bewustzijn, die samen tijdelijk een individueel levend wezen vormen. De vijf componenten vormen ook de eerste van de drie gebieden. 1. vorm: het lichaam met de vijf zintuigen (gezicht, gehoor, reuk, smaak, gevoel); 2. waarneming: informatieoverdracht en de integratie in de geest als zesde zintuig; 3. begrip: het vormen van ideeën; 4. wil: de motivatie om te handelen op basis van informatie en ideeën; 5. bewustzijn: het onderscheidingsvermogen dat waarneming, begrip en wil mogelijk maakt.

vijfde vijfhonderdjarige periode

De laatste van de vijf perioden van vijfhonderd jaar na de dood van Shakyamuni. Dit komt overeen met het begin van het Laatste Tijdperk van de Wet. Volgens de 'Soetra Grote verzameling' is dit een periode van wedijver en strijd, waarin Shakyamuni's leerstellingen teloor zullen gaan.

vijf elementen

Volgens de oude Indiase opvatting zijn dit de vijf bestanddelen waaruit alle dingen in het universum zijn opgebouwd: aarde, water, vuur, lucht en ruimte. De eerste vier komen respectievelijk overeen met de fysieke staten van vast, vloeibaar, hitte en gas. Ruimte integreert deze vier.

vijf hoofdzonden

De vijf zwaarste vergrijpen in het boeddhisme. De uitleg ervan varieert al naargelang de verschillende soetra's en verhandelingen. De meest algemene versie is: 1. het doden van je vader, 2. het doden van je moeder, 3. het doden van een arhat, 4. het verwonden van een boeddha, en 5. het veroorzaken van disharmonie in de boeddhistische orde.

vijf manieren van ascetisme

Vijf gedragsregels. Het zijn: 1. afgedankte, gerafelde kleding dragen, 2. alleen van aalmoezen leven, 3. slechts één maaltijd per dag nuttigen, 4. uitsluitend in de buitenlucht vertoeven, en 5. geen zoet, zuur, bitter, gekruid of zout eten nuttigen.

vijf manieren van zien (Jpn go gen)

Ook wel vijf soorten ogen. Het zijn: 1. het natuurlijke oog van gewone stervelingen, dat kleuren en vormen kan onderscheiden; 2. het hemelse oog, dat in het duister en op grote afstand kan zien; 3. het oog van wijsheid waarmee de *shomon* en *engaku* (wezens van de wereld van kennis en bewustwording) kunnen waarnemen dat alle verschijnselen substantieel zijn; 4. het oog van de Wet (Dharma) waarmee bodhisattva's in staat zijn alle leerstellingen te doorgronden; en 5. het oog van de

Boeddha, waarmee de ware aard van alle verschijnselen in verleden, heden en toekomst kan worden waargenomen.

vijf onzuiverheden

Onzuiverheden van de tijd, van verlangen, van levende wezens, van denkbeelden, en van het leven zelf. Zij worden genoemd in het (2e) hoofdstuk 'Geschiedt middel' van de Lotus Soetra. Onder de eerste, de onzuiverheid van de tijd, valt ook de herhaalde ontwrichting van de maatschappelijke omgeving of het milieu.

vijf richtlijnen voor verspreiding (Jpn *go ko*)

Vijf criteria voor het verspreiden van het boeddhisme: 1. de leer - de vijfvoudige vergelijking; 2. het bevattingsvermogen van de mensen; 3. de tijd - de Drie tijdperken (Eerste, Middelste en Laatste Tijdperk van de Wet); 4. het land - de aard; 5. de volgorde van verspreiding.

vijf smaken

Melk, room, karnemelk, boter en ghee (vloeibare boter van buffelmelk) die in de 'Nirwana Soetra' worden vermeld. Van deze vijf wordt wel gezegd dat ze symbolen zijn voor de vijf leerstellingen: de *Kegon*, *Agon*, *Hodo* (*Vaipulya*), *Hannya* en de Nirwana-Lotus, zoals onderscheiden in T'ien-t'ai's *Hokke gengi* en op andere plaatsen in de Tendai-teksten.

vijf stadia van beoefening

vijf opeenvolgende stadia van beoefening die T'ien-t'ai formuleerde in 'Woorden en zinnen uit de Lotus Soetra, gebaseerd op het (17e) hoofdstuk 'Onderscheid tussen weldaden' van de Lotus Soetra. Het zijn: 1. met vreugde aanhoren van de Lotus Soetra; 2. de soetra lezen en reciteren; 3. de soetra aan anderen onderwijzen; 4. de soetra in het hart sluiten en de zes paramita's in praktijk brengen; en 5. de beoefening van de zes paramita's perfectioneren.

vijf voorschriften en tien goede voorschriften

Verboden betreffende de tien vormen van kwaad: doden, stelen, ontucht plegen, liegen, vleierij, kwaadspreken, dubbelhartigheid, hebzucht, boosheid en onwetendheid.

vijfvoudige vergelijking

Vijf opeenvolgende niveaus van vergelijking uiteengezet door Nichiren Daishonin om de superioriteit van Nam-myoho-renge-kyo over alle andere boeddhistische leerstellingen aan te geven. 1. het boeddhisme vergeleken met niet-boeddhistische leerstellingen; 2. het Mahayana-boeddhisme vergeleken met Hinayana-boeddhisme; 3. het ware Mahayana vergeleken met het voorlopig Mahayana; 4. de wezenlijke leer van de Lotus Soetra vergeleken met de theoretische leer van de Lotus Soetra; 5. het boeddhisme van het zaaien vergeleken met het boeddhisme van het oogsten.

voorlopige leerstellingen

Alle leerstellingen die Shakyamuni tijdens de tweeënveertig jaar direct na zijn verlichting uiteenzette voorafgaand aan de Lotus Soetra. T'ien-t'ai heeft Shakyamuni's leerstellingen in twee categorieën ingedeeld: voorlopige en ware. De voorlopige leerstellingen, die het Hinayana en voorlopig Mahayana omvatten, werden verkondigd in overeenstemming met het bevattingsvermogen van de mensen als het middel om hen naar de ware leer van de Lotus Soetra te leiden.

voorvechter van de Lotus Soetra (Jpn *Hokekyo no gyo ja*)

Iemand die de Lotus Soetra geheel en al in overeenstemming met haar leerstellingen verspreidt en in praktijk brengt.

W

ware aspect van alle verschijnselen

De hoogste waarheid of werkelijkheid die tot in alle verschijnselen doordringt en op geen enkele manier van ze gescheiden is. Het (2e) hoofdstuk 'Geschiedt middel' van de Lotus Soetra omschrijft dit ware aspect als de tien factoren van het leven, en Nichiren Daishonin omschreef het als Nam-myoho-renge-kyo.

ware boeddha

Een boeddha in zijn ware identiteit, in tegenstelling tot zijn tijdelijke of voorlopige identiteit.

ware oorzaak: ook wel het mystieke beginsel van de ware oorzaak. Het boeddhisme van Nichiren Daishonin zet de ware oorzaak voor verlichting rechtstreeks uiteen als Nam-myoho-renge-kyo, de Wet van het leven en van het universum. Het leert een wijze van boeddhistische beoefening van altijd vooruit gaan vanaf dit moment op basis van deze fundamentele Wet.

Wet

In Nichiren Daishonin's leer de Wet van Nam-myoho-renge-kyo in het bijzonder, en in het algemeen de leerstellingen van de Boeddha.

wezenlijke leer (Jpn *hommon*)

Of oorspronkelijke leer. 1. De leer die Shakyamuni uiteenzette vanuit zijn ware identiteit als de Boeddha die talloze grootwereldsysteem-stofdeeltjes-kalpa's geleden verlichting bereikte; T'ien-t'ai noemde de laatste veertien hoofdstukken van de Lotus Soetra de wezenlijke leer. 2. De wezenlijke leer van het Laatste Tijdperk van de Wet, namelijk de leer van Nam-

myoho-renge-kyo.

wiel-draaiende koningen

Koningen die de wereld besturen door het wiel van de Wet te draaien. Er bestaan vier soorten wielen: van goud, zilver, koper en ijzer. De koning die het gouden wiel draait, regeert over de landen in alle richtingen; de koning die het zilveren wiel draait, regeert over de landen in oostelijke, westelijke en zuidelijke richting; de koning die het koperen wiel draait, regeert over de landen in oostelijke en zuidelijke richting; de koning met het ijzeren wiel regeert over de landen in zuidelijke richting. Ze worden beschreven in de *Kusha ron*.

X

Y

yaksha (Skt)

Een van de acht soorten niet-menselijke wezens; oorspronkelijk wezens die Kubera diende, in de Indiase mythologie de god van de rijkdom. De yaksha werd in het boeddhisme opgenomen als een van de acht soorten niet-menselijke wezens die zich inzetten om het boeddhisme te beschermen. Yaksha's worden beschouwd als de volgelingen van de hemelkoning Vaishravana en zouden het noorden beschermen, hoewel sommige soetra's hen afschilderen als demonen die mensen kwellen en kwaad doen.

Yama (Jpn Emma)

Vaak koning Yama genoemd; de heer over de hel, die de doden beoordeelt op hun daden tijdens hun leven en hen overeenkomstig veroordeelt. In de vedische mythologie werd Yama gezien als de eerste gestorven mens en als ontdekker van de weg naar de hemel, de paradijselijke verblijfplaats van de doden over wie hij koning was. Later ging men hem meer zien als de heerser over de hel en degene die de doden berecht.

yojana (Skt)

Een getalseenheid in het oude India, gelijk aan de afstand die het koninklijk leger verondersteld werd in een enkele dag af te kunnen leggen. Een yojana is gelijk aan zeven kilometer, hoewel er verschillende andere berekeningen zijn, zoals 9.6, 18 en 24 kilometer.

Z

zee van het lijden door geboorte en dood

Ook de zee van lijden. Het lijden van het steeds opnieuw moeten gaan van het ene naar het andere pad van de zes paden van het leven; naar men zegt zou het oneindig moeilijk te overwinnen zijn, als een oceaan die zich eindeloos ver uitstrekt en moeilijk over te steken is.

zes bovennatuurlijke gaven

Gaven die boeddha's, bodhisattva's en arhats zouden bezitten. Het zijn de gave om: 1. alles overal te zien; 2. elk geluid waar dan ook te horen; 3. de gedachten van alle anderen te kennen; 4. vorige levens te kennen; 5. overal te zijn naar believen; en 6. de gave van het uitroeien van illusies.

'zesdelige geschriften, De' (Jpn Rokkan sho)

Het meesterwerk van de 26e hogepriester Nichikan Shonin, voltooid in 1725. Een verzameling van zes verhandelingen die de correcte interpretaties van de leerstellingen van de Daishonin onderscheiden van misleidende interpretaties.

'zesentwintig waarschuwingen van Nikko, De'

In januari 1333 schreef Nikko de 'De zesentwintig waarschuwingen', een reeks voorschriften betreffende de verspreiding en bescherming van de leerstellingen van de Daishonin. In de slotpassage waarschuwt Nikko zijn leerlingen op strikte wijze: "Zij die zelfs maar een van deze geloofspunten overtreden, kunnen geen leerlingen van Nikko worden genoemd."

zes moeilijke en negen makkelijke handelingen

Vergelijkingen uiteengezet in het (11e) hoofdstuk 'Schattoren' van de Lotus Soetra, om mensen te leren hoe moeilijk het zal zijn om de Soetra in het Laatste Tijdperk van de Wet te koesteren en te verspreiden. De zes moeilijke handelingen zijn: de Lotus Soetra wijd en zijd verspreiden; haar kopiëren of iemand anders ertoe brengen haar te kopiëren; haar hardop lezen, zelfs voor maar een korte tijd; haar aan zelfs maar één persoon onderrichten; naar de Lotus Soetra luisteren en haar aanvaarden en vragen stellen over haar betekenis; en het geloof in haar levend houden. De negen makkelijke handelingen houden prestaties

in als: ontelbaar veel andere soetra's dan de Lotus Soetra onderrichten, over een brandende grasvlakte lopen met een bundel hooi op de rug zonder te verbranden, en een groot wereldsysteem met de voet een andere richting in schoppen.

zes niet-boeddhistische leraren

Invloedrijke denkers in India uit de tijd van Shakyamuni, die openlijk met de oude vedische traditie braken en het gezag van de brahmanen in de Indiase sociale orde aanvochten. Het waren: Purana Kassapa, die oorzakelijkheid ontkende en elk begrip van moraliteit verwierp; Makkhali Gosala, die een absoluut fatalisme aanhing; Sanjaya Belatthiputta, een scepticus die de mogelijkheid van een zekere kennis op het gebied van het bovennatuurlijke ontkende; Ajita Kesakambala, een materialist die volhield dat het leven eindigt wanneer het lichaam sterft; Pakudha Kaccayana, die beweerde dat de mens uit zeven onveranderlijke elementen bestaat: aarde, water, vuur, wind, lijden, genot, en ziel; en Nigantha Nataputta, de stichter van het jainisme, die een streng ascetisme onderrichtte.

zes paden

Ook de zes paden van het leven. De gebieden of werelden waarin niet-verlichte wezens de kringloop van geboorte en dood doormaken. Het zijn hel en de werelden van hongerige geesten, dieren, ashura's, mensen, en hemelse wezens.

zes paramita's

Zes vormen van beoefening voor Mahayana-bodhisattva's in hun ontwikkeling naar boeddhaschap; liefdadigheid, zich aan de voorschriften houden, verdraagzaamheid, volharding, meditatie, en het verwerven van wijsheid.

zes scholen

Ook, de zes scholen van Nara, tijdens de Nara-periode (710-794): Schatkamer van de Dharma Studie School, Vestigen van de Waarheid School, Voorschriften School, Dharma Kenmerken School, Drie Verhandelingen School en Bloemenkrans School.

zeven soorten edelstenen

zeven soorten edelstenen: naar de correcte leer luisteren, in deze geloven, zich aan de voorschriften houden, mediteren, volhardend beoefenen, afstand doen van gehechtheden, en over zichzelf nadenken.

zes stadia van beoefening

Zes stadia in de beoefening van de Lotus Soetra geformuleerd door T'ien-t'ai in 'Diepe concentratie en inzicht'. Het zijn: 1. het stadium in theorie een boeddha te zijn; 2. het stadium van het horen van de naam en woorden van de waarheid; 3. het stadium van waarnemen en handelen; 4. het stadium van de gelijkenis met verlichting; 5. het stadium van een gestaag ontwaken; en 6. het stadium van de hoogste verlichting, of het hoogste stadium van beoefening.

zes transcendentale krachten

Zie zes bovennatuurlijke gaven.

zeven belangrijkste tempels van Nara

Ook, de zeven grote tempels van Nara: Todai-ji, Kofuku-ji, Gango-ji, Daian-ji, Yakushi-ji, Saidai-ji, en Horyu-ji; de belangrijkste boeddhistische tempels in Nara, de hoofdstad van Japan tijdens de Nara-periode (710-794).

zes stadia van beoefening

Zes stadia in de beoefening van de Lotus Soetra geformuleerd door T'ien-t'ai in 'Diepe concentratie en inzicht'. Het zijn: 1. het stadium in theorie een boeddha te zijn; 2. het stadium van het horen van de naam en woorden van de waarheid; 3. het stadium van waarnemen en handelen; 4. het stadium van de gelijkenis met verlichting; 5. het stadium van een gestaag ontwaken; en 6. het stadium van de hoogste verlichting, of het hoogste stadium van beoefening.

zeven rampen en drie catastrofes

Zeven rampen: 1. ongewone verschijnselen met betrekking tot de maan en de zon (bijv. ultraviolette straling, extreme weersomstandigheden); 2. ongewone veranderingen in de beweging van de sterren en planeten; 3. vuur (branden, vulkaanuitbarstingen, atoombommen of napalm); 4. overstromingen (ook watervervuiling); 5. wind (orkanen, tornado's); 6. droogte; 7. binnenlandse opstand en buitenlandse invasie.

Drie catastrofes: 1. graanprijs (tegenwoordig hoge prijzen, inflatie, werkloosheid, armoede); 2. oorlog; 3. epidemieën (tegenwoordig kanker, gezondheidsklachten door vervuiling, psychische nood).

Zonnegodin

De hoofdgod in de Japanse mythologie en, volgens de oudste nog bestaande Japanse historische verhalen, ook de voorzaat van het keizerlijk geslacht. De Zonnegodin werd later in het boeddhisme opgenomen als een beschermgod. In veel van zijn geschriften beschouwt Nichiren Daishonin de Zonnegodin als de personificatie van de beschermfuncties van het welzijn van degenen die geloven in de correcte leer. Haar Japanse naam is Tensho Daijin of Amaterasu Omikami.

zuivere land

Een land dat paradijselijk is en vrij van onzuiverheid; een boeddhaland. Het begrip staat in contrast tot 'onzuiver land', wat duidt op deze saha-wereld die bezoedeld is met lijden en verlangen. Het boeddhisme zet twee opvattingen uiteen met betrekking tot de relatie tussen de saha-wereld en het zuivere land. De eerste is dat het zuivere land een heel ander rijk is en in fysiek opzicht ver van de saha-wereld af ligt. Een voorbeeld van deze opvatting is boeddha Amida's Zuivere Land van Volmaakt

Geluk dat in het westen ligt. De tweede opvatting, die in de Lotus Soetra en de 'Vimalakirti Soetra' wordt gehanteerd, is dat er geen zuiver land kan zijn buiten de saha-wereld. Het verschil ligt in de levensstaat van de mensen die er leven. Wanneer de mensen hun hart zuiveren, wordt de wereld waarin ze leven een zuiver land. De naam Zuiver Land met hoofdletters duidt op het land van Amida.

zuiveren van de zes zintuigen

Dit verwijst naar het zuiver worden van de zes zintuigen ogen, oren, neus, tong, lichaam en geest, waardoor men alles beter kan gaan begrijpen. In het (19e) hoofdstuk 'De weldaden van de leraar van de Wet' van de Lotus Soetra wordt uitgelegd, dat degenen die de Lotus Soetra hooghouden en in praktijk brengen 800 weldaden ontvangen van de ogen, de neus en het lichaam, en 1.200 weldaden van de ogen, tong en geest, en dat de zes zintuigen door deze weldaden verfijnd en zuiver worden.